

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра цивільного, господарського права та процесу

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи для студентів
спеціальності 081 «Право»
спеціалізації «Трудове право та право соціального забезпечення»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри цивільного,
господарського права та процесу
Протокол № 7 від 14 січня 2019 року

Фінансове право. Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів спеціальності 081 «Право» «Трудове право та право соціального забезпечення» / Укл.: Козинець І.Г. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ. – 2019. – 81 с.

Укладач:

КОЗИНЕЦЬ ІРИНА ГАВРИЛІВНА, старший викладач кафедри цивільного, господарського права та процесу

Відповідальний за випуск: КОЛОДІЙ ІННА МИКОЛАЇВНА, завідувач кафедри цивільного, господарського права та процесу, кандидат юридичних наук

Рецензент: ПУЗИРНИЙ ВЯЧЕСЛАВ ФЕОДОСІЙОВИЧ, професор кафедри трудового права, адміністративного права та процесу, доктор юридичних наук, професор

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»	6
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Фінансове право».....	6
1.2. Структура навчальної дисципліни	15
1.3. Критерії оцінювання самостійної (індивідуальної) роботи студентів із навчальної дисципліни «Фінансове право».....	16
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	17
Тема 1. Фінансова діяльність держави	17
Тема 2. Фінансове право як галузь права	19
Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.....	20
Тема 4. Правові засади організації фінансового контролю в Україні.....	22
Тема 5. Бюджетне право і бюджетна система в Україні.....	25
Тема 6. Бюджетний процес в Україні	28
Тема 7. Правове регулювання державних і місцевих видатків	31
Тема 8. Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування	34
Тема 9. Правові засади регулювання державних доходів	37
Тема 10. Податкове право	39
Тема 11. Податки з юридичних осіб	42
Тема 12. Податки з фізичних осіб.....	44
Тема 13. Місцеві податки і збори.....	47
Тема 14. Правові основи державного кредиту	49
Тема 15. Фінансово-правове регулювання страхування.....	51
Тема 16. Правовий статус банків в Україні.....	55
Тема 17. Правове регулювання грошового обігу в Україні.....	58
Тема 18. Правові засади валютного регулювання валютного нагляду	62
ЛІТЕРАТУРА	67
ДОДАТКИ.....	79

1. ПЕРЕДМОВА

Навчальним планом денної форми навчання для студентів спеціалізації «Трудове право та право соціального забезпечення» передбачено вивчення студентами четвертого курсу навчальної дисципліни «Фінансове право» обсягом 120 годин, із них 24 годин виділено на лекції, 12 годин на семінарські заняття, 84 годин на самостійну роботу. Форма завершення навчання - екзамен.

Головною умовою успішного оволодіння змістом дисципліни «Фінансове право» є систематична робота студентів. Після прослуховування навчальних лекцій, що розкривають основні проблеми фінансово-правової теорії та практики, студентам необхідно продовжити самостійний аналіз шляхом вивчення відповідних розділів Конституції України, законів України та інших нормативних актів, що регламентують фінансову діяльність. Кожному студентові доцільно завести словник основних фінансово-правових понять і термінів, також необхідно мати особистий конспект фінансово-правових законів та інших нормативних актів. Для повного оволодіння теоретичним і нормативним матеріалом з відповідної теми необхідно також опрацювати додаткові матеріали з фінансового права, що публікуються в періодичних виданнях.

Вивчення фінансового права проводиться шляхом лекційних та семінарських занять, а також самостійної роботи (аудиторної та позааудиторної) студентів. Аудиторна самостійна робота з дисципліни виконується на навчальних заняттях під безпосереднім керівництвом викладача та за його завданням. Позааудиторна самостійна робота виконується студентами за завданням викладача, але без його особистої участі. При потребі студенти можуть отримати консультацію викладача з тих питань, що недостатньо їм зрозумілі.

Самостійна робота проводиться з метою:

- систематизації і закріплення здобутих теоретичних знань і практичних умінь студентів;
- поглиблення і розширення теоретичних знань;
- формування вмінь використовувати нормативну, правову, довідкову документацію і спеціальну літературу;
- розвитку пізнавальних можливостей і активності студентів: творчої ініціативи, самостійності, відповідальності й організованості;
- формування самостійності мислення, здатності до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації;
- розвитку дослідницьких умінь.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі програми курсу «Фінансове право». Самостійна робота студентів містить у собі:

- підготовку до аудиторних занять (лекційних та практичних);
- виконання відповідних завдань з навчальної дисципліни протягом семестру;

- самостійну роботу над окремими темами навчальної дисципліни відповідно до навчально-тематичного плану;
- підготовку до семінарських занять та виконання завдань, передбачених робочою програмою дисципліни;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- підготовку до усіх видів контрольних випробувань (залікових, підсумкових тощо);
- участь у роботі факультативів, спецсемінарів тощо;
- участь у студентських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, олімпіадах тощо;
- інші види діяльності, що ініціюються та здійснюються інститутом, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування.

Організацію самостійної та індивідуальної роботи студентів здійснює кафедра, лектор, а також самі студенти. З власної ініціативи кафедра може проводити студентські навчальні й наукові заходи (конференції, олімпіади, симпозиуми тощо).

Вибір студентом видів індивідуальної роботи здійснюється на альтернативній основі за власними інтересами за попереднім узгодженням із викладачем. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює викладач, який здійснює аудиторну роботу в цій навчальній групі.

У ході самостійної підготовки можуть виникнути труднощі у розумінні окремих питань із фінансового права. У таких випадках необхідно звернутися за консультацією до викладача, який читає лекції або проводить семінарські заняття.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Фінансове право»

Розділ 1. Загальна частина

Змістовий модуль 1. Загальні положення фінансового права. Фінансовий контроль. Бюджетна система України. Бюджетний процес

Тема 1. Фінанси і фінансова діяльність держави

Фінанси як економічна, юридична, історична і вартісна категорія. Етимологія категорії «фінанси». Державні фінанси. Матеріальний зміст фінансів: централізовані і децентралізовані фонди коштів.

Фінансова діяльність держави як предмет дослідження фінансового права. Фінансова діяльність, її об'єкт та інструмент. Економічний та правовий характер фінансової діяльності держави. Принципи і методи фінансової діяльності держави. Загально-правові та галузеві принципи фінансової діяльності. Методи фінансової діяльності. Методи формування фондів коштів: обов'язковий, добровільний. Методи розподілу грошових коштів. Методи використання фінансових ресурсів. Методи фінансового контролю.

Фінансова система України та її складові. Фінансова ланка. Організаційний аспект та матеріальне вираження фінансової системи. Фінансова система України та характеристика її окремих ланок: державного бюджету, місцевих фінансів, фінансів підприємств, державного страхування, кредиту.

Система і правове положення органів влади, що здійснюють фінансову діяльність держави. Правове становище та функції органів державної влади у сфері фінансової діяльності держави. Органи загальної компетенції: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України. Органи особливої компетенції: Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба, Державна фіскальна служба України, Національний банк України та інші. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності.

Тема 2. Фінансове право як галузь права

Предмет фінансового права та методи фінансово-правового регулювання. Поняття фінансового права. Сутність фінансового права, як галузі публічного права. Предмет фінансового права та його ознаки. Характеристика фінансових відносин, що є предметом фінансового права. Поняття методу правового регулювання та його особливості в фінансовому праві.

Фінансове право в системі права України. Взаємозв'язок фінансового

права з конституційним, адміністративним, цивільним, господарським правом. Поєднання фінансового права и кримінальним, трудовим та пенсійним правом.

Система та джерела фінансового права. Загальна та особлива частини фінансового права. Джерело фінансового права. Фінансове законодавство. Фінансово-правові акти та їх класифікація за юридичними властивостями; за органами, що їх видають. Коротка характеристика основних джерел фінансового права. Систематизація фінансового законодавства України. Бюджетний кодекс України. Податковий кодекс України.

Наука фінансового права та основні напрями її розвитку на сучасному етапі.

Тема 3. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Фінансово-правові норми: зміст, особливості та види. Етимологія категорії «норма». Сутність фінансово-правової норми. Загальні риси фінансово-правових норм. Особливості фінансово-правових норм. Компоненти норми фінансового права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація фінансово-правових норм: в залежності від характеру впливу на учасників фінансових відносин; в залежності від змісту; за дією в часі.

Фінансово-правові відносини: зміст та особливості. Ознаки фінансових правовідносин. Характер та матеріальний зміст фінансових правовідносин. Структура фінансових правовідносин: суб'єкти, об'єкт, зміст. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність. Суб'єктивне право та суб'єктивний обов'язок. Основні типи зв'язку між юридичними правами та обов'язками. Класифікація фінансових правовідносин за матеріальним змістом, за характером фінансово-правових норм. Юридичний факт та його зміст: дії, події, акти, вчинки.

Тема 4. Правові засади організації фінансового контролю в Україні

Суть і призначення фінансового контролю. Предмет фінансового контролю. Значення фінансового контролю. Фінансова дисципліна. Фінансове правопорушення. Принципи фінансового контролю.

Форми та методи фінансового контролю. Форми фінансового контролю в залежності від часу здійснення; залежно від характеру взаємовідносин і суб'єкта контролю; за формами проведення; залежно від цільової спрямованості; залежно від місця здійснення. Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Інспектування, ревізія та перевірка, їх співвідношення й види. Порядок проведення ревізій та перевірок. Періодичність проведення ревізій та перевірок. Акти за підсумками проведення ревізій та перевірок, їх правові наслідки.

Організація та органи проведення фінансового контролю. Види фінансового контролю в залежності від суб'єктів, що його здійснюють. Види державного фінансового контролю. Контрольні повноваження Верховної Ради України, парламентських комітетів, Рахункової палати України,

Президента України, Міністерства фінансів України, Державної аудиторської служби України, Державної казначейської служби України
Незалежний фінансовий контроль. Аудиторський контроль. Громадський контроль за здійсненням фінансової діяльності.

РОЗДІЛ 2. Особлива частина

Тема 5. Бюджетне право і бюджетний система України

Поняття і роль бюджету. Етимологія поняття «бюджет». Бюджет в економічному розумінні. Основне джерело формування бюджету. Бюджет за формою прояву та за матеріальним змістом. Юридичне значення бюджету. Склад бюджетних актів. Функції бюджету. Політичне значення бюджету. Взаємозв'язок бюджету з економікою.

Бюджетне право та бюджетні правовідносини. Предмет бюджетного права. Специфічні риси бюджетного права. Суб'єкти бюджетних правовідносин. Бюджетне законодавство. Бюджетно-правові норми. Класифікація бюджетно-правових норм за змістом, за часом дії Джерела бюджетного права. Класифікація бюджетних документів.

Бюджетна система України. Фактори, що впливають на бюджетний устрій країни. Види бюджетів. Поняття та склад зведеного бюджету України. Принципи побудови бюджетної системи України.

Бюджетна класифікація. Складові бюджетної класифікації. Сутність та склад доходів бюджету. Сутність та склад видатків бюджетів. Таємні видатки. Класифікація фінансування бюджету та боргу. Загальний та спеціальний фонди бюджету. Особливості спеціального фонду. Резервний фонд. Дефіцит бюджету. Причини виникнення дефіциту. Законодавче регламентування дефіциту бюджету. Профіцит бюджету.

Склад доходів і видатків бюджетів. Вертикальний розподіл доходів і видатків бюджету. Горизонтальний розподіл доходів і видатків бюджету, їх класифікація.

Правові засади організації міжбюджетних відносин. Міжбюджетні відносини. Моделі бюджетних систем з точки зору міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти. Базова дотація. Субвенції. Реверсна дотація. Додаткові дотації. Механізм визначення міжбюджетних трансфертів. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості.

Тема 6. Бюджетний процес в Україні

Поняття, зміст та стадії бюджетного процесу. Бюджетний процес. Риси норм бюджетного процесу. Складові та моменти бюджетного процесу. Завдання бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу. Принципи бюджетного процесу. Бюджетний цикл.

Порядок складання проекту бюджету, його розгляд і затвердження. Учасники бюджетного процесу. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Прогноз бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди.

Бюджетні запити. Бюджетна резолюція. Склад проекту закону про Державний бюджет та додаткові матеріали. Подання проекту до Верховної Ради України та Президенту України. Розгляд та затвердження Державного бюджету України. Зміст закону про Державний бюджет України. Обмеження щодо виконання бюджету в разі його неприйняття до граничного терміну. Затвердження місцевих бюджетів. Зміст рішення про місцевий бюджет.

Виконання бюджету. Розпис бюджету. Внесення змін до Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Скорочення видатків і кредитування бюджетів. Захищені статті бюджету.

Звітність про бюджет. Підготовка і обговорення звіту про виконання бюджету та прийняття рішення щодо нього.

Контроль та аудит у бюджетному процесі.

Тема 7. Правове регулювання державних видатків

Поняття державних видатків, їх особливості і принципи фінансування. Видатки та витрати бюджету. Класифікація державних видатків за предметною ознакою, за роллю в відтворювальному процесі, за економічним змістом. Інститут видатків бюджетів. Показники бюджетного асигнування. Режими бюджетного фінансування. Принципи фінансування. Види фінансових планів. Правове регулювання в галузі видатків.

Поняття та принципи бюджетного фінансування. Суб'єкти видаткових відносин. Види та повноваження головних розпорядників бюджетних коштів. Розпорядники бюджетних коштів нижчою рівня. Одержувачі бюджетних коштів. Механізм здійснення видатків.

Тема 8. Правові основи кошторисно-бюджетного режиму фінансування

Кошторис як основний плановий фінансовий документ бюджетної установи. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Бюджетна установа та бюджетна сфера. Кошторис бюджетної установи. Правове значення кошторису. Види кошторисів. Складові кошторису.

Додержання фінансової дисципліни. Бюджетне правопорушення та їх види. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства та порядок їх застосування. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Порядок фінансування соціально-культурних заходів. Склад соціально-культурних видатків. Видатки на соціальний захист населення: структура, розподіл за бюджетами. Порядок фінансування освіти: функціональна структура, межі фінансування, пільги, розподіл між бюджетами. Порядок фінансування науки: напрями, межі та види фінансування. Видатки на культуру та мистецтво: функціональна структура, розпорядники, розподіл між бюджетами.

Фінансування охорони здоров'я та фізичної культури. Видатки на охорону здоров'я: функціональна структура видатків; розподіл між бюджетами; розрахункові показники обсягів фінансування. Видатки на

фізкультуру і спорт: класифікація, розподіл між бюджетами.

Порядок фінансування видатків на національну оборону. Правова база оборони держави. Межі та особливості фінансування з Державного бюджету. Функціональна структура видатків. Суб'єкти фінансування.

Видатки на утримання органів державного управління, органів місцевої влади та місцевого самоврядування. Склад видатків. Суб'єкти фінансування на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання державних і місцевих доходів. Правові основи грошово-кредитної діяльності в Україні

Тема 9. Правові засади регулювання державних доходів

Поняття і класифікація державних доходів в Україні та основи їх правового регулювання. Співвідношення державних доходів з доходами Державного бюджету України. Класифікація державних доходів. Централізовані і децентралізовані державні доходи. Відмінність податків від неподаткових платежів.

Виключне право України на встановлення державних доходів. Права органів місцевого самоврядування у сфері законодавства про доходи.

Правове регулювання неподаткових доходів. Неподаткові платежі за користування природними ресурсами. Платежі за надання послуг: державне мито, митні збори. Неподаткові доходи штрафного характеру. Доходи від конфіскованого майна, штрафи, санкції за недотримання державних стандартів. Інші неподаткові доходи.

Податки, їх поняття та роль. Податкова система України. Загальнодержавні та місцеві податки.

Тема 10. Податкове право

Податкове право. Предмет регулювання податкового права. Інститут податкового права. Ознаки податкового права. Метод податкового права. Податкові правовідносини: особливості та види. Джерела податкового права. Податкове законодавство. Принципи та система податкового законодавства.

Податки: поняття, значення та функції. Принципи оподаткування. Риси податків. Класифікація податків. Податкова система. Функції оподаткування. Принципи оподаткування.

Елементи податкового закону. Суттєві та факультативні елементи закону про податок. Суб'єкт оподаткування. Платник податку та податковий агент, представники платника податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування. Ставка податку. Абсолютна та відносна ставки податку. Обчислення суми податку. Податкові пільги. Строк сплати податку та збору. Податковий період та його види. Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку. Межі податкової юрисдикції. Критерії територіальності та резиденства. Подвійне оподаткування.

Податкове правопорушення та його ознаки. Об'єкт та суб'єкт податкового правопорушення. Класифікація податкових правопорушень. Податкова заборгованість.

Фінансові санкції за порушення податкового законодавства. Склад, групи, характеристика основних видів. Розміри штрафів за податкові правопорушення.

Адміністративна відповідальність за порушення податкового законодавства.

Кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства.

Тема 11. Податки з юридичних осіб

Загальна характеристика податків з юридичних осіб.

Правове регулювання стягнення непрямих податків. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Правове регулювання стягнення прямих податків. Податок на прибуток підприємств. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Тема 12. Податки з фізичних осіб

Загальна характеристика податків з фізичних осіб.

Податок на доходи фізичних осіб. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги. Особливості оподаткування окремих категорій платників. Податкова соціальна пільга. Податкова знижка. Оподаткування окремих видів доходів

Тема 13. Місцеві податки і збори

Загальна характеристика змішаних податків (податки, платниками яких є як юридичні, так і фізичні особи).

Податок на майно. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Транспортний податок. Плата за землю. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Загальна характеристика місцевих податків, які сплачуються на території України. Податок на майно. Єдиний податок.

Місцеві збори. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір.

Екологічний податок.

Тема 14. Правові засади регулювання державного кредиту (боргу)

Поняття, функції, форми та види державного кредиту. Поняття державного кредиту. Особливості, економічний зміст, юридична природа, забезпечення та цільове призначення державного кредиту. Ознаки правових відносин державного кредиту. Функції державного кредиту. Класифікація державного кредиту залежно від статусу позичальника, від сфери розміщення боргових зобов'язань, від строків погашення, виду доходності. Форми державного кредиту: державні облігації, казначейські зобов'язання.

Державний борг. Сутність та правові обмеження державного боргу.

Внутрішній державний борг, його види та структура. Зовнішній державний борг. Основні причини створення і збільшення державного боргу.

Правовідносини України з іноземними державними та міжнародними фінансово-кредитними установами в області державного кредиту. Світовий банк. Європейський банк реконструкції і розвитку. Міжнародний валютний фонд. Критерії ефективності та стабілізаційні призначення.

Порядок здійснення запозичень до місцевих бюджетів України. Умови розвитку ринку місцевих запозичень. Правове регулювання місцевих запозичень в Україні. Форми запозичень муніципального органу. Звітність та інформування про здійснення місцевих запозичень.

Тема 15. Фінансово-правове регулювання страхування

Страхування як економічна і правова категорія, її матеріальний зміст. Функції страхування. Суб'єкти та об'єкти страхових відносин. Основні галузі і види страхування. Загальнообов'язкове і приватне страхування: особливості правового регулювання.

Страхування як предмет фінансово-правового регулювання. Види страхових фондів. Органи державної влади, які здійснюють контроль за страховою діяльністю в Україні.

Поняття обов'язкового страхування. Види обов'язкового державного страхування. Поняття й суб'єкти державного особистого страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття, види, принципи. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: суб'єкти, страхові випадки, розміри страхових внесків, порядок здійснення страхових виплат. Поняття, суб'єкти і джерела фінансування загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, його суб'єкти, особливості сплати страхових внесків. Державне регулювання і нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Фінансування загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 16. Правове регулювання банківської діяльності в Україні

Поняття банківської системи України та банку. Загальна характеристика правової природи Національного банку України. Функції Національного банку України. Правовий статус Ради Національного банку України. Повноваження Голови Ради Національного банку України. Функції та повноваження Правління Національного банку України. Правовий статус Голови Національного банку України. Структура Національного банку України. Види операцій Національного банку України. Повноваження Національного банку України щодо організації готівкового грошового обігу.

Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання. Повноваження Національного банку України щодо здійснення наглядових та регулятивних функцій.

Види банків. Поняття державного банку. Поняття банківських ресурсів. Розмір статутного капіталу банку. Органи управління та контролю банку. Банківські групи.

Порядок створення банків. Статут банку. Особливості державної реєстрації банків. Підстави для відмови в державній реєстрації. Умови надання та відкликання банківської ліцензії.

Зміст банківської діяльності. Основні функції банків та види банківської діяльності. Банківські та інші фінансові послуги, що має право надавати банк. Обмеження щодо діяльності банків.

Банківський нагляд. Повноваження Національного банку України щодо регулювання банківської діяльності та банківського нагляду. Заходи впливу, які має право застосовувати Національний банк України до банків та порядок їх застосування.

Критерії віднесення банку до проблемних та неплатоспроможних. Порядок ліквідації банків.

Тема 17. Правове регулювання грошового обігу та розрахунків в Україні

Правове регулювання грошового обігу в Україні. Основні умови грошового обігу на території країни. Гривня, як єдиний платіжний засіб в Україні. Положення правового регулювання грошового обігу. Правові основи функціонування платіжних систем. Платіжна система: сутність, склад, функція, види та зміст основних правил.

Поняття та принципи безготівкових розрахунків. Загальні правила здійснення безготівкових розрахунків.

Поняття банківського рахунку. Види банківських рахунків. Загальні правила відкриття банківських рахунків. Особливості відкриття банками рахунків у національній валюті. Операції, які проводяться з поточних рахунків у національній валюті. Види рахунків в іноземній валюті та особливості здійснення операцій за ними. Порядок переоформлення та закриття рахунків. Види кореспондентських рахунків.

Поняття форм розрахунків та платіжних інструментів. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень. Поняття платіжної вимоги та випадки її застосування у безготівкових розрахунках. Особливості розрахунків із застосуванням чеків. Акредитивна форма розрахунків. Вексельна форма розрахунків. Правові норми використання банківських платіжних карток.

Поняття готівкового обігу. Порядок організації та здійснення готівкових розрахунків. Відповідальність за порушення норм із регулювання обігу готівки.

Тема 18. Правові засади валютного регулювання та валютного нагляду

Поняття валюти та валютних операцій. Валюта України та іноземна валюта. Банківські метали. Валютні цінності. Валютні операції та їх класифікація. Учасники валютних операцій. Ліцензування валютних операцій. Валютна політика: сутність, завдання. Сутність та функції валютного курсу. Конвертованість валюти. Класифікатор іноземних валют. Форми та методи валютної політики. Валютна система. Елементи національної валютної системи. Сутність золотовалютних резервів та зміст управління ними.

Організація валютного регулювання. Правові акти, що регулюють валютні відносини. Етапи валютного регулювання в Україні. Сутність, напрями та особливості валютного регулювання. Повноваження Кабінету Міністрів України та Національного банку України в сфері валютного регулювання.

Правовий режим валютного нагляду. Основні напрями валютного нагляду. Суб'єкти та їх повноваження в сфері валютного нагляду.

Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства. Фінансові санкції, які застосовуються за порушення правил валютного законодавства.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 – Розподіл обсягу годин за темами і формами вивчення

№	Назви тем змістових модулів і тем	Кількість годин для денної/заочної форми навчання			
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні положення фінансового права. Бюджетна система України. Бюджетний процес.					
1.	Фінанси і фінансова діяльність держави та ОМС	2	1	6	8
2.	Фінансове право як галузь права	2	1	6	8
3.	Фінансово-правові норми і відносини	-	-	6	6
4.	Правові основи фінансового контролю	-	-	6	6
Разом за кредитом 1		4	2	24	30
5.	Бюджетне право і бюджетна система України	2	2	3	7
6.	Бюджетний процес	2	-	6	8
7.	Правове регулювання державних і місцевих видатків	2	1	5	8
8.	Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування	-	1	6	7
Разом за кредитом 2		6	4	20	30
Разом за змістовим модулем 1		10	8	42	60
Змістовий модуль 2. Правове регулювання державних і місцевих доходів. Правові основи грошово-кредитної діяльності в Україні					
9.	Правове регулювання державних доходів	2	-	3	5
10.	Податкове право	-	-	4	4
11.	Податки з юридичних осіб	2	-	3	5
12.	Податки з фізичних осіб	2	1	2	4
13.	Місцеві податки і збори	2	1	2	4
14.	Правовий режим державного кредиту (боргу)	-	1	2	4
15.	Правові основи страхування	-	1	2	4
Разом за кредитом 3		8	4	18	30
16.	Правовий статус банків в Україні	2	1	7	10
17.	Правове регулювання грошового обігу в Україні	2	1	7	10
18.	Правові основи валютного регулювання та нагляду	2	-	8	10
Разом кредитом 4		6	2	22	30
Разом за змістовим модулем 2		14	4	42	60
Всього годин на дисципліну		24	12	84	120

1.3. Критерії оцінювання самостійної (індивідуальної) роботи студентів

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Фінансове право» є самостійна, індивідуальна робота студентів та контроль за їх виконанням. Самостійна (індивідуальна) робота має на меті розширення та дослідження питань винесених на розгляд на лекційних заняттях, а також опрацювання питань, які не були висвітлені на лекційних та семінарських заняттях. Контроль дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті студентами в процесі самостійного опрацювання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Критерії оцінювання самостійної (індивідуальної) роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної (індивідуальної) роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння робити обґрунтовані висновки, компетентність у розкритті питань, що досліджуються, наявність навчальної, наукової або практичної значимості та новизни в індивідуальних роботах, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння знаходити необхідну інформацію, навички і прийоми виконання ситуаційних завдань, самореалізація на семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Максимально можливий бал за конкретним завданням ставить за умови відповідності виду самостійної роботи або усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

Перелік завдань для самостійної роботи студентів (обов'язкових для виконання та за вибором студентів), форми організації та звітності, терміни виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються кафедрою під час розробки робочої навчальної програми дисципліни.

Виконання та оцінювання вибіркового виду самостійної роботи (презентація міні-лекції, обговорення проблемних питань, доповідь на наукову студентську конференцію, участь в студентській олімпіаді, підготовка наукових публікацій тощо) здійснюється таким чином:

- презентація міні-лекції – 0-5 балів;
- презентація аналітичного огляду наукових публікацій – 0-5 балів;
- презентація реферату – 0-5 балів;
- участь в розробці, підготовці, виготовленні навчальних матеріалів (казусів тощо), або наочних навчальних матеріалів (плакатів, слайд-шоу, мультимедійних посібників тощо) – 0-5 балів;
- доповідь на наукову студентську конференцію, участь в студентській олімпіаді, підготовка наукових публікацій з питань фінансового права – 0-5 балів.
- несамостійний характер виконання роботи (виявлення ідентичних за змістом робіт чи її частин; компіляції тексту підручника) є підставою для її не зарахування.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Фінансова діяльність держави

1. Система і правове положення органів влади, що здійснюють фінансову діяльність держави
2. Правове становище та функції органів державної влади у сфері фінансової діяльності держави.
3. Органи загальної компетенції: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України.
4. Органи особливої компетенції: Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Державна фіскальна служба України, Державна аудиторська служба України, Національний банк України та інші.
5. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Теоретико-правові проблеми регулювання фінансової діяльності держави.
2. Теоретико-правові проблеми регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.
3. Теоретичні основи правового статусу владних суб'єктів фінансового права.
4. Правова та економічна сутність фінансових ресурсів держави.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Поняття, правова природа і зміст публічної фінансової діяльності.
2. Методи фінансової діяльності Української держави.
3. Сучасні фінансово-правові дослідження в Україні.
4. Фінансово-правова компетенція органів місцевого самоврядування.
6. Складіть схему органів, які здійснюють фінансову діяльність.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
4. Закон України від 09.04.99р. «Про місцеві державні адміністрації» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №20-21. – Ст. 190.
5. Закон України від 21.05.97р. «Про місцеве самоврядування в Україні» //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170.
6. Закон України від 7.12.2000р. «Про банки та банківську діяльність» //УК. – 2001. – 17 січня.

7. Закон України від 26.01.93р. «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» // ВВРУ. - 1993. - №13.
8. Закон України 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
9. Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
10. Положення про Державну казначейську службу України: затв пост. Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>
11. Положення про Державну аудиторську службу України. Затв. пост. КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п>.
12. Положення про Державну фіскальну службу України. Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п>
13. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України. Затв. пост. КМУ від 29.07.2015 № 537. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п>
14. Типове положення про структурний підрозділ з питань фінансів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної у мм. Києві та Севастополі державної адміністрації. Затв.пост. КМУ від 20.05.2013 № 348 // УК. – 2013. – 30 травні. - №95.

Навчально-методична література

1. Гетманцев Д. Держава як сторона фінансово-правового зобов'язання // Право України. – 2010. - №8. – С. 130-135.
2. Дамірчиєв М. І. Правова природа фінансової діяльності: монографія/ М. І. Дамірчиєв. – Харків: Право, 2014. – 256 с.
3. Дамірчиєв М. Суб'єкти фінансової діяльності / М. Дамірчиєв // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 4. – С. 149-153. – URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2014_4_18.pdf
4. Лукашев О. А. Проблеми публічно-правової природи фінансів / О. А. Лукашев // Юридична наука і практика. – 2011. – № 1. – С. 84-88. – URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/njj_2011_1_13.pdf
5. Монаєнко А. Правове регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування // Місцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2012. – №. 1. – С. 44-46.
6. Монаєнко А. Поняття фінансової правосуб'єктності держави // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – №. 2. – С. 157-166.
7. Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин : монографія / О.А. Музика-Стефанчук. – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2011. – 384 с.

8. Музика-Стефанчук О. А. Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: навч. посіб. / О. А. Музика-Стефанчук. – Київ: Правова єдність, 2009. – 224 с.
9. Пришва Н. Ю. Публічні доходи як фінансово-правова категорія / Н. Ю. Пришва // Проблеми законності. – 2010. – Вип. 111. – С. 146-153.
10. Семчик О. О. Держава і фінанси: правовий зв'язок: монографія / О. О. Семчик; відп. ред. Л. К. Воронова. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 204 с.
11. Трубіна М. В. Фінансова діяльність держави: підходи до видозмінення наукових аспектів пізнання / М. В. Трубіна // Фінансове право. – 2014. – № 4. – С. 13-16.
12. Царьова Л. К. Сучасні підходи щодо визначення змісту фінансової діяльності держави з врахуванням фінансово-правового регулювання грошей / Л. К. Царьова // Митна справа. – 2010. – № 5 (71). – С. 49-55. URL: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2010_5/ms-5-2010-\(49-55\)-CARJOVA.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2010_5/ms-5-2010-(49-55)-CARJOVA.pdf)

Тема 2. Фінансове право як галузь права

1. Система фінансового права.
2. Загальна та особлива частини фінансового права.
3. Джерела фінансового права. Загальна характеристика основних джерел фінансового права.
4. Фінансове законодавство. Фінансово-правові акти та їх класифікація за юридичними властивостями; за органами, що їх видають.
5. Фінансове право та наука фінансового права.
6. Відобразіть схематично систему фінансового права.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Роль і місце фінансового права за ринкових умов в єдиній правовій системі України.
2. Сучасні фінансово-правові дослідження в Україні.
3. Тенденції розвитку фінансового права: історія та сучасність.
4. Предмет фінансового права на сучасному етапі.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Сутність фінансово-правового методу.
2. Відобразіть схематично систему фінансового права.
3. Поняття та види суб'єктів фінансового права України.
4. Співвідношення системи фінансового права і фінансового законодавства.
5. Історія розвитку науки фінансового права.
6. Співвідношення категорій «суб'єкт фінансового права» та «суб'єкт фінансових правовідносин».
7. Джерела фінансового права.

Інформаційні джерела:

1. Актуальні питання науки фінансового права: монографія / М. П. Кучерявенко та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. – Харків: Право, 2010. – 464с.
2. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: монографія / В. Л. Андрущенко. – Львів: Каменяр, 2007. – 323 с.
3. Вдовічен В. А. Фінансове право як компроміс публічного та приватного інтересу в соціумі / В. А. Вдовічен // Право і суспільство. – 2014. – № 6.2. – С. 85-89. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pis_2014_6.2_17.pdf
4. Гаврилюк Р. О. Джерела фінансового права : навчально-методичний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 88 с.
5. Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: монографія / О. О. Дмитрик. – Харків: Віровець А. П.; Апостроф, 2010. – 328 с.
6. Дорошенко Д. П. Систематизація фінансового законодавства України як засіб упорядкування фінансових норм / Д. П. Дорошенко // Фінансове право . – 2013. – № 4. – С. 4-7. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fp_2013_4_3.pdf
7. Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права : монографія / О. А. Лукашев. – Харків: Право, 2010. – 304 с.
8. Оніщик Ю. В. Співвідношення категорій «суб'єкт фінансового права» та «суб'єкт фінансових правовідносин»/ Ю. В. Оніщик URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2010_3/Onichik.pdf
9. Очерки финансово-правовой науки современности: монография/ под. общ. ред. Л. К. Вороновой, Н. И. Химичевой. – Москва, Харьков: Право, 2011. – 592 с.
10. Перепелиця М. О. Поняття та види суб'єктів фінансового права : монографія / М. О. Перепелиця. – Х. : Право, 2012. – 272 с.

Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини

1. Особливості норм фінансового права. Розмежування норм фінансового права від норм цивільного, адміністративного та кримінального права.
2. Види фінансово-правових норм за способом впливу на учасників фінансово-правових відносин.
3. Співвідношення матеріальних та процесуальних фінансово-правових норм.
4. Поняття фінансово-правових відносин, їх особливості.
5. Види фінансово-правових відносин.
6. Суб'єкти фінансового права і фінансових відносин, їх співвідношення.
7. Підстави виникнення, зміни і припинення фінансово-правових відносин.
8. Підстави та види відповідальності за порушення фінансового законодавства.
9. Поняття та види фінансово-правових санкцій.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Держава як деліктоздатний суб'єкт фінансового права.
2. Теоретичні основи правового статусу владних суб'єктів фінансового

права.

3. Реалізація санкції фінансово-правової норми.
4. Теоретико-правова характеристика санкцій за правопорушення у сфері фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.
5. Захист прав суб'єктів фінансово-правових відносин.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Специфіка змісту фінансово-правових норм.
2. Фінансово-правове зобов'язання.
3. Держава як суб'єкт фінансових правовідносин.
4. Орган місцевого самоврядування як суб'єкт фінансових правовідносин.
5. Види об'єктів фінансових правовідносин.
6. Юридична відповідальність за порушення у сфері державних і місцевих запозичень.
7. Правова природа фінансово-правової відповідальності.

Інформаційні джерела:

1. Гетманцев Д. О сторонах финансово-правового обязательства //Д.Гетманцев// Підприємство, господарство і право.-2009.-№10.-с.194-198.
2. Дмитренко Є. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: монографія/ Є. С. Дмитренко. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – 592 с.
3. Дмитрик О. А. Содержание и классификация финансовых правоотношений: монография / О. А. Дмитрик; под ред. Н. П. Кучерявенко. – Харьков: Легас, 2004. – 160 с.
4. Єсімов С.С. Проблемні питання адміністративно-правової та фінансово-правової наук. – Митна справа. – 2011. – № 6 (78). – С. 140-145. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2011_6_2_1/140.pdf
5. Іванський А. Презумпція невинуватості у публічних фінансових відносинах // Право України. – 2010. - №12. – С. 159-167.
6. Котенко А. М. Договірні відносини у сфері фінансово-правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук/ А. М. Котенко. – Харків: б. в., 2012. – 198 с.
7. Монаєнко А. Поняття фінансової правосуб'єктності держави //Вісник Академії правових наук України. – 2011. – №. 2. – С. 157-166.
8. Монаєнко А. Запобіжні заходи фінансово-процесуального примусу // Право України. – 2011. - №3. – С.228-236.
9. Монаєнко А. Місце фінансово-правової відповідальності в системі юридичної відповідальності // Право України. – 2011. - №9. – С. 228 - 238.
10. Онищук Н. До питання про правову природу фінансової відповідальності //Право України. – 2013. - №1-2. – С.166-170.
11. Оніщик Ю. В. Співвідношення категорій «суб'єкт фінансового права» та «суб'єкт фінансових правовідносин»/ Ю. В. Оніщик. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2010_3/Onichik.pdf

12. Перепелиця М. Види суб'єктів фінансового права / М. Перепелиця // Вісник Академії правових наук України. – 2008. - № 4. – с. 174-182.
13. Перепелиця М. До питання про зміст поняття «суб'єкт фінансового права» / М. Перепелиця // Вісник Академії правових наук України. – 2008. - №2. – с. 175-181.
14. Ровинський Ю.О. Державний примус у системі фінансового права України / Ю.О. Ровинський; Клас. приват. ун-т. – Запоріжжя: Клас. приват. ун-т, 2011. – 403 с.
15. Россіхіна Г. В. Застосування фінансово-правових норм: монографія / Г. В. Россіхіна. – Харків: Цифрова друкарня № 1, 2013. – 400 с.
16. Фрич Р. І. Види фінансових правовідносин за участю бюджетних установ/ Р. І. Фрич // Держава та регіони. Сер. : Право. – 2013. – № 3. – С. 55-61. – URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drp_2013_3_12.pdf
17. Чернадчук В. Норми-дефініції у фінансовому законодавстві: окремі теоретико-прикладні проблеми // Юридична Україна. – 2007. - №1. – с.43-49.
18. Чернадчук В. Окремі ознаки юридичних фактів у бюджетному праві // Право України. – 2006. - №5. – с. 85-88.
19. Чернадчук В.Д. До питання об'єкта правовідносин // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - №3. – с. 79-84.

Тема 4. Правові засади організації фінансового контролю в Україні

1. Поняття, значення та принципи фінансового контролю.
2. Види фінансового контролю.
3. Методи та форми фінансового контролю.
4. Правовий статус і контрольні функції органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні: Верховної Ради України, парламентських комітетів. Рахункової палати України. Президента України. Міністерства фінансів України. Державної аудиторської України. Державної казначейської служби України. Державної фіскальної служби України.
5. Контрольні повноваження Рахункової палати України.
6. Контрольні повноваження інших органів щодо здійснення фінансового контролю.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Проблеми організації та правової регламентації фінансового контролю в Україні.
2. Побудова системи державного фінансового контролю України відповідно до стандартів Європейського Союзу.
3. Організаційно-правові аспекти вдосконалення аудиторської діяльності в Україні.
4. Напрямки вдосконалення теоретико-правової основи державного аудиту.
5. Національний банк України як суб'єкт державного фінансового моніторингу.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Повноваження Рахункової палати як органу фінансового контролю.
2. Правові форми фінансового контролю державної фіскальної служби України.
3. Державний фінансовий аудит як різновид державного фінансового контролю.
4. Інспектування як різновид державного фінансового контролю.
5. Правовий статус державної аудиторської служби України в системі фінансового контролю.
6. Ревізія та перевірка як основні методи фінансового контролю в Україні.
7. Повноваження суб'єктів фінансового контролю у сфері міжбюджетних відносин.
8. Особливості здійснення фінансового контролю в процесі виконання Державного бюджету.
9. Фінансовий моніторинг як вид фінансового контролю.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
4. Закон України від 09.04.99р. «Про місцеві державні адміністрації» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №20-21. – Ст. 190.
5. Закон України від 21.05.97р. «Про місцеве самоврядування в Україні» //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170.
6. Закон України від 20.05.99р. «Про Національний банк України» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – Ст. 241.
7. Закон України від 07.12.00р. «Про банки і банківську діяльність» //Урядовий кур'єр. – 2001. – №8. – 17 січня.
8. Закон України від 26.01.93р. «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» // ВВРУ. - 1993. - №13.
9. Закон України від 5 квітня 2007 р. «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
10. Закон України від 21 грудня 2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
11. Закон України 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України».
12. Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>

13. Положення про Державну аудиторську службу України. Затв. пост. КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43 // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-p>.
14. Положення про Державну фіскальну службу України. Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-p>
15. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України. Затв. пост. КМУ від 29.07.2015 № 537. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-p>
16. Положення про Державну пробірну службу України. Затв. Указом ПУ від 13.04.2011р. №461/2011 // УК. – 19 травня. - №89.
17. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм. Затв. пост КМУ від 10 серпня 2004 р. N 1017 // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-p>
18. Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами (із змін.). Затв. пост КМУ 20.04.06 р. №550 // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-p>.
19. Порядок проведення перевірок державних закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами. Затв. пост. КМУ від 01.08.2013 № 631. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-p>
20. Про затвердження стандартів внутрішнього аудиту. Наказ МФУ 4.10.2011р. №1247. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>

Навчально-методична література

1. Буздуган Я. Фінансовий контроль і правові шляхи його реалізації // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 26-29.
2. Буткевич Сергій. Національний банк України як суб'єкт державного фінансового моніторингу // Юридична Україна. – 2010. - №3
3. Дікань Л. В. Державний аудит : підручник / Л. В. Дікань, О. В. Кожушко, Ю. О. Лядова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 412 с.
4. Жмурко Ольга. Актуальні проблеми правового регулювання нагляду та контролю за діяльністю публічних фондів// Юридична Україна. – 2010. - №11.
5. Музика-Стефанчук О. А. Публічний фінансовий контроль: проблеми вітчизняної, зарубіжної та міжнародної термінології // Публічне право. – 2014. – № 1. – С. 84-89. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2014_1_13.pdf
6. Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю місцевих фінансів / Л.А. Савченко, А.А.Коваленко. – К.: КиМУ, 2010. – 123 с.
7. Савченко Л. Проблеми правового регулювання методології фінансового контролю //Право України. – 2013. - №1-2. – С.159-165.
8. Стародубова О.А. Принципи парламентського бюджетного контролю // Вісник господарського судочинства. – 2008. - №2. – с. 154-157.
9. Шашенок Я. В. Принципи державного фінансового контролю // Інститут

держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Держава і право. Юридичні і політичні науки: Збірник наукових праць. - 2016. - N Вип. 73. - С. 361-376.

10. Фокша Л. В. Пріоритетні напрями вдосконалення фінансового контролю в сучасних умовах / Л. В. Фокша // Право і суспільство. – 2014. – № 6.2. – С. 104-108. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pis_2014_6.2_20.pdf

11. Ярмак І. М. Нормативне закріплення принципів фінансового контролю / І. М. Ярмак // Наше право. – 2013. – № 11. – С. 184-190. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nashp_2013_11_32.pdf

Тема 5. Бюджетне право і бюджетна система в Україні

1. Бюджетна класифікація. Складові бюджетної класифікації.
2. Загальний та спеціальний фонди бюджету. Особливості спеціального фонду. Резервний фонд.
3. Дефіцит бюджету. Причини виникнення дефіциту. Законодавче регламентування дефіциту бюджету. Профіцит бюджету.
4. Принципи і порядок розподілу доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
5. Правове регулювання міжбюджетних відносин.
6. Складіть схему бюджетної класифікації.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Правові засади функціонування бюджетної системи та перспективи її вдосконалення.
2. Теоретичні засади принципів бюджетної системи як вихідних положень бюджетного права.
3. Методологічні основи праворозуміння поняття, сутності та правової природи міжбюджетних відносин.
4. Теоретичні та практичні проблеми управління муніципальними запозиченнями.
5. Соціально-економічна сутність і призначення державного бюджету.
6. Правові аспекти формування доходної частини Державного та місцевих бюджетів.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Бюджетне законодавство України: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Зміст та особливості бюджетних правовідносин.
3. Система принципів бюджетного права.
4. Бюджетні повноваження держави.
5. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування: напрями удосконалення.
6. Правова природа та поняття міжбюджетних відносин.
7. Організація міжбюджетних відносин в Україні: стан, проблеми, перспективи.

8. Відповідальність за бюджетні правопорушення.
9. Правове регулювання запозичень до місцевих бюджетів в Україні.
10. Правове регулювання запозичень до місцевих бюджетів в країнах ЄС.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Закон України «Про Державний бюджет України» (на поточний рік).
4. Закон України від 21 травня 1997р. «Про місцеве самоврядування в Україні» //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170; Урядовий кур'єр. – 1997. – 14 червня.
5. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.01.02р. №57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України 14.06.2004 № 386). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
6. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21 червня 2012 року № 754). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
7. Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
8. Положення про єдиний казначейський рахунок: затв. наказом Держказначейства України 26.06.2002 р. №122 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2004 року № 386). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
9. Порядок взаємодії Міністерства фінансів України як головного розпорядника коштів державного бюджету та відповідальних виконавців бюджетних програм на всіх стадіях бюджетного процесу. Затв. Наказом Міністерства фінансів України 23.08.2012 № 939. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1809-12>
10. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Затв. пост. КМУ від 15.12.2010 № 1132 (у редакції пост. Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 12). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-п#n8>
11. Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. Затв. Пост. КМУ від 29.12.2010 № 1204. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-п>
12. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в банках: затв.пост. КМУ від 12.01.2011р. №6 //УК.- 2011.- 26 січня.- №14.

13. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Затв. постановою Кабінету Міністрів України 28.02.02р. № 228 //Офіційний вісник України. – 2002. – №9.

14. Про бюджетну класифікацію: Наказ МФУ від 14.01.2011 р. №11 // УК.-2011.- 21 січня.

Навчально-методична література

1. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури: монографія / В. Д. Чернадчук. – Суми: Унів. книга, 2011. – 172 с.
2. Гончаренко О. В. Міжбюджетні відносини на місцевому рівні в Україні : монографія / О. В. Гончаренко. – Київ: Алерта, 2013. – 220 с.
3. Власюк Н. І., Львівська К. А. Основні напрями реформування міжбюджетних відносин в Україні / Н. І. Власюк, К. А. Львівська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.8. – С. 179-183. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/22_8/179_Wla.pdf
4. Західна О. Р., Савчук Н. В. Удосконалення міжбюджетних відносин у контексті принципів бюджетної децентралізації в Україні / О. Р. Західна, Н. В.Савчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.7. – С. 188-195. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/22_7/188_Zach.pdf
5. Крайник О. Міжбюджетні відносини в системі державного регулювання фінансовим забезпеченням регіонів/ Крайник О. // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 26. – С. 277-282. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Edu/2011_26/fail/kraunyk.pdf
6. Маршук Л. М., Лупіна Д. А. Міжбюджетні трансферти у фінансовому вирівнюванні адміністративно-територіальних формувань. // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип.10. С.637-642. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/109.pdf
7. Перощук З. І. Ознаки правовідносин у сфері бюджетної системи України / З. І. Перощук // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 2. – С. 119-123. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2014_2_29.pdf
8. Світлицька В. М. Принципи правового регулювання міжбюджетних відносин / В. М. Світлицька // Європейські перспективи № 1. – 2011. – С. 142-147. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evp/2011_1_1/Svitlits.pdf
9. Тарангул В. Д. Сучасний погляд на визначення поняття «міжбюджетні правовідносини /В.Д. Тарангул // Право та управління. – 2012. – № 2. – С. 895-906. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/prtup/2012_2/72tar.pdf
10. Гетманець О. П. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади : монографія / О. П. Гетманець. – Харків : Екограф, 2008. – 308 с.
11. Гетманець О. П. До питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства / О. П. Гетманець // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 206-210 URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11goppbz.pdf>

12. Коваленко Н. І. Бюджетне регулювання в Україні: нормативно-правове забезпечення та етапи становлення / Н. І. Коваленко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 394-399: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2013_4_76.pdf
13. Латковська Т. А. Сучасні бюджетно-правові категорії та поняття / Т. А. Латковська URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evp/2011_1_1/Latkovsk.pdf
14. Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин : монографія / О.А. Музика-Стефанчук. – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2011. – 384 с.

Тема 6. Бюджетний процес в Україні

1. Складання та затвердження місцевих бюджетів.
2. Зміст рішення про місцевий бюджет.
3. Контроль за дотримання бюджетного законодавства.
4. Правові основи участі місцевих громад у бюджетному процесі.
5. Зміст Закону про Державний бюджет.
6. Складіть схему органів, які здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Правові основи участі місцевих громад у бюджетному процесі.
2. Правова природа Закону про Державний бюджет.
3. Мета і задачі бюджетного контролю.
4. Участь місцевих громад у бюджетному процесі в країнах Євросоюзу.
5. Європейські стандарти програмно-цільового планування місцевих бюджетів.
6. Правові аспекти формування доходної частини Державного та місцевих бюджетів.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Правова характеристика стадій бюджетного процесу.
2. Сутність програмно-цільового методу у бюджетному процесі.
3. Учасники бюджетного процесу.
4. Бюджетний процес на місцевому рівні та його удосконалення.
5. Правові основи участі місцевих громад у бюджетному процесі.
6. Казначейське обслуговування державного бюджету України за доходами: реалії та напрями вдосконалення.
7. Казначейське виконання державного бюджету України за видатками: сучасний стан та напрями вдосконалення.
8. Бюджетний контроль в Україні.
9. Юридичної відповідальності за бюджетні правопорушення.
10. Складіть схему органів, які здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України від 9 квітня 1999р. «Про місцеві державні адміністрації» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.
3. Закон України від 21 травня 1997р. «Про місцеве самоврядування в Україні» //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170.
4. Закон України від 02.07.2015 р. «Про Рахункову палату» //Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №36. – Ст. 360.
5. Закон України від 10.02.2010 р. «Про Регламент Верховної Ради України» // Відомості Верховної Ради України .- 2010. - № 14-15 .- № 16-17 - Ст.133.
6. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.01.02р. №57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України 14.06.2004 № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
7. Положення про єдиний казначейський рахунок: затв. наказом Держказначейства України 26.06.2002 р. №122 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2004 року № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
8. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Затв. постановою Кабінету Міністрів України 28.02.02р. № 228 //Офіційний вісник України. – 2002. – №9.
9. Положення про Державну казначейську службу України: затв. пост. Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>
10. Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
11. Положення про Державну фіскальну службу України. Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п>
12. Про бюджетну класифікацію: Наказ МФУ від 14.01.2011 р. №11 // УК.- 2011.- 21 січня.
13. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21 червня 2012 року № 754). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
14. Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>

15. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в банках: затв.пост. КМУ від 12.01.2011р. №6 //УК.- 2011.- 26 січня. - №14.
16. Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. Затв. Пост. КМУ від 29.12.2010 № 1204. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-п>
17. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Затв. пост. КМУ від 15.12.2010 № 1132 (у редакції пост. Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 12). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-п#n8>

Навчально-методична література

1. Бліхар М. Правова характеристика стадій бюджетного процесу //Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки. – 2016. – №. 855. – С. 323-328.
2. Богма О. С. Характеристика основних принципів стратегічного обліку в управлінні бюджетним процесом України //Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – №. 12 (1). – С. 43-46.
3. Булгакова С.О. Бюджетна система України та євросоюзу: Монографія / С.О. Булгакова, О.І. Барановський, Г.В. Кучер та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 409 с.
4. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
5. Бюджетна система: навчальний посібник / В.П. Пантелєєв. - Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 377 с.
6. Гетманець О. П. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади : монографія / О. П. Гетманець. – Харків : Екограф, 2008. – 308 с.
7. Ватаманюк-Зелінська У. З., Романів І. Б., Дідулко Н. Я. Казначейське обслуговування державного бюджету України за доходами: реалії та напрями вдосконалення //Сталий розвиток економіки. – 2015. – №. 2. – С. 39-45.
8. Возняк Г. В. Проблеми та перспективи запровадження європейських стандартів програмно-цільового планування місцевих бюджетів // <http://ird.gov.ua/irdp/e20150703.pdf>
9. Дем'янишин В. Г. Складання проекту бюджету держави: прагматика, проблематика та шляхи удосконалення //Світ фінансів. – 2017. – №. 4 (13). – С. 100-115.
10. Пономаренко Є. Б., Вакарюк Н. А. Реформування організації та реалізації бюджетного процесу: основні напрями, проблеми та шляхи їх вирішення //Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – №. 4 (74). – С. 185-191.
11. Пономаренко Є.Б. Реформування організації та реалізації бюджетного процесу: основні напрями, проблеми та шляхи їх вирішення / Є.Б. Пономаренко Н.А. Вакарюк // Вісник ЖДТУ. – 2015. – № 4 (74). – С. 185–191.

12. Потеряйло І. Ю. Оцінка практики застосування програмно-цільового методу в Україні //Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2012. – №. 6. – С. 248-254.
13. Роменська К. М. Бюджетний процес на місцевому рівні та його удосконалення //Фінансовий простір. – 2017. – №. 1. – С. 98-101.
14. Теремцова Н. В. Актуальні питання дослідження поняття стадії бюджетного процесу в Україні (методологічні засади) / Н. В. Теремцова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk-psp.kpi.ua/uk/2011-1/11%20-%2019%20-%202034.pdf>
15. Товкун Л.В. Звітність про виконання бюджетів як стадія бюджетного процесу // Наук. вісник Херсонського державного ун-ту. – 2017. – Вип.4. – Т.2. –С. 33-37.
16. Фоменко Ю.О. Сутність бюджетного процесу та його стадій / Ю. О. Фоменко // Фінансове право. – 2010. – № 1(11). – С. 34-37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fp/2010_1/2010_1_fomenko.pdf
17. Фукс Н. А. Закон України про Державний бюджет як інструмент регулювання фінансових відносин // Часопис Київського університету права. – 2015. - №3. – С.129-134.
18. Чернадчук В. Д. Принципи виконання бюджету / В. Д.Чернадчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_CPD/Chernadchuk_conf_19042012.pdf
19. Шулик Ю. В. Бюджетні стратегії України та напрями їх змін (The budget strategy of Ukraine and directions for its change) //Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2015. – №. Вип. 11. – С. 333-344.
20. Щербина О.В. Бюджетний процес в Україні контексті змін бюджетного законодавства [Електронний ресурс] / О.В. Щербина // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 4. – Режим доступу до журналу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=840>.

Тема 7. Правове регулювання державних і місцевих видатків

1. Правове регулювання державних і місцевих видатків
2. Бюджетне правопорушення та їх види.
3. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства та порядок їх застосування.
4. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та його удосконалення.
5. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства в частині міжбюджетних трансфертів.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Правові проблеми фінансування державних видатків в Україні на загальнодержавному та місцевому рівнях.

2. Правове регулювання програмно-цільового методу фінансування.
3. Відповідальність за порушення встановленого порядку використання бюджетних коштів
4. Вплив динаміки державних видатків на соціально-економічний розвиток країни.
5. Місцеві видатки в сучасній державі.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Правовий зміст видатків та особливості їх фінансування.
2. Публічні видатки та їх класифікація в сучасній державі.
3. Правове регулювання програмно-цільового методу фінансування науки.
4. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.
5. Бюджетна відповідальність як різновид фінансово-правової відповідальності.
6. Відповідальність за правопорушення у бюджетній сфері.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про Державний бюджет» (на поточний рік).
3. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.01.02р. №57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України 14.06.2004 № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
4. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21 червня 2012 року № 754). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
5. Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
6. Положення про Державну казначейську службу України: затв. пост. Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>
7. Положення про єдиний казначейський рахунок: затв. наказом Держказначейства України 26.06.2002 р. №122 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2004 року № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
8. Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
9. Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного і місцевих бюджетів або боржників. Затв. пост. КМУ від 3.08.2011р. №845 (в ред. Пост

КМУ від 30.01.2013р. №45). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2013-п#n12>

10. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Затв. пост. КМУ від 15.12.2010 № 1132 (у редакції пост. Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 12). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-п#n8>

11. Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. Затв. Пост. КМУ від 29.12.2010 № 1204. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-п>

12. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в банках: затв.пост. КМУ від 12.01.2011р. №6 //УК.- 2011.- 26 січня. - №14.

13. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Затв. постановою Кабінету Міністрів України 28.02.02р. № 228 //Офіційний вісник України. – 2002. – №9.

14. Про бюджетну класифікацію: Наказ МФУ від 14.01.2011 р. №11 // УК.- 2011.- 21 січня.

Навчально-методична література

1. Бюджетна система: навчальний посібник / В.П. Пантелєєв. - Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 377 с.

2. Булгакова С.О. Бюджетна система України та євросоюзу: Монографія / С.О. Булгакова, О.І. Барановський , Г.В. Кучер та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 409 с.

3. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.

4. Гетманець О. П. Бюджетний контроль: організаційно-правові засади : монографія / О. П. Гетманець. – Харків : Екограф, 2008. – 308 с.

5. Нечай А. А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків: моногр. / А. А. Нечай. – Чернівці: Рута, 2004. – 264 с.

6. Третяк Н. М. Фінансування аграрного виробництва як запорука продовольчої безпеки країни / Н. М. Третяк // Фінансовий простір. – 2014. – № 4. – С. 247-252. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2014_4_34.pdf

7. Перощук З. І. Проблеми правового регулювання доходів та видатків бюджетів, що становлять бюджетну систему України //Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – С.172-177. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4385/27.pdf?sequence=1>

8. Польшинська К. А. Поняття та сутність правового регулювання видатків місцевих бюджетів //Молодий вчений. – 2016. – №. 2. – С. 209-213.

9. Буряченко А. Є., Василенко В. В. Система видатків бюджету місцевого самоврядування та напрями її розвитку (на прикладі бюджету м. Васильків). – 2018. – 98 с. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/24622>

10. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. [Б.С. Малиняк, В.С. Толуб'як, В.П. Горин, В.В. Письменний]; за ред. Б.С. Малиняка. – Тернопіль: Астон, 2015. – 154с.

11. Гетманець О. П. Правові принципи бюджетного контролю / О. П. Гетманець // Форум права. - 2017. - № 5. - С. 84–90 . URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_13.pdf.

12. Гетманець О. П. Бюджетне законодавство України як об'єкт бюджетного контролю // Форум права. – 2016. – №. 4. – С. 66–71-66–71.

13. Роменська К. М. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та його удосконалення. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/155.pdf>

14. Григор'єв Д. Поняття та особливості бюджетного контролю в Україні // Підприємництво господарство і право – 2018. - №2. – С.124-'30.

15. Деревянко, Б. Особливості бюджетної відповідальності як різновиду фінансово-правової відповідальності [Текст] / Б. Деревянко, Д. Острий // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 6. - С. 145-149.

16. Назар Ю. С. Правова характеристика повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету // Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія: Юридична. – 2015. – №. 2. – С. 419-431.

17. Назар Ю. С. Щодо строків прийняття рішення про застосування окремих заходів впливу за порушення бюджетного законодавства // Вісник Чернівецького факультету Національного університету Одеська юридична академія. – 2015. – №. 4. – С. 120-129.

18. Проць І. М. Відповідальність за правопорушення у бюджетній сфері: адміністративно-правові та фінансово-правові аспекти : дис... к.ю.н.: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Іванна Миколаївна Проць ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2016. – 206 с.

Тема 8. Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування

1. Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування
2. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування і його об'єкти. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.
3. Кошторис бюджетної установи і його зміст. Порядок складання і затвердження кошторисів бюджетних установ.
4. Фінансування соціально-культурних заходів.
5. Фінансування видатків на охорону здоров'я та фізичну культуру.
6. Порядок фінансування охорони природи та житлово-комунального господарства.
7. Порядок фінансування органів державної управління та місцевої влади.
8. Порядок фінансування національної оборони.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Проблеми фінансування бюджетних організацій на основі кошторису.
2. Проблеми та перспективи фінансування освіти і науки в Україні.
3. Фінансування охорони здоров'я та медичне страхування в Україні: тенденції та реформування.
4. Вплив бюджетного фінансування на функціонування місцевого самоврядування у Чернігівській області.
5. Бюджетна децентралізація: особливості становлення, проблеми та перспективи.
6. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення: теоретичні аспекти і вітчизняна практика.
7. Фінансування соціальної сфери в Україні: напрями розвитку.
8. Джерела фінансування сфери культури в Україні та напрями їх розширення.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Фінансування бюджетних установ: теоретична сутність, форми і методи.
2. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування в Україні.
3. Кошторисне фінансування та його особливості в сучасних умовах.
4. Кошторисне фінансування бюджетних установ у системі казначейського обслуговування бюджету.
5. Розпорядники бюджетних коштів в бюджетному процесі.
6. Проблеми фінансування освіти в Україні.
7. Кошторисне фінансування загальноосвітніх навчальних закладів: недоліки та напрями вдосконалення.
8. Фінансування видатків на охорону здоров'я в Євросоюзі.
9. Особливості бюджетного фінансування охорони здоров'я.
10. Особливості бюджетного фінансування соціального захисту населення в Україні.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про Державний бюджет» (на поточний рік).
3. Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.01.02р. №57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України 14.06.2004 № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
4. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21 червня 2012 року № 754). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>

5. Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
6. Положення про Державну казначейську службу України: затв пост. Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>
7. Положення про єдиний казначейський рахунок: затв. наказом Держказначейства України 26.06.2002 р. №122 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2004 року № 386). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
8. Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
9. Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного і місцевих бюджетів або боржників. Затв пост. КМУ від 3.08.2011р. №845 (в ред. Пост КМУ від 30.01.2013р. №45). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2013-п#n12>
10. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Затв. пост. КМУ від 15.12.2010 № 1132 (у редакції пост. Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 12). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-п#n8>
11. Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. Затв. Пост. КМУ від 29.12.2010 № 1204. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-п>
12. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в банках: затв.пост. КМУ від 12.01.2011р. №6 //УК.- 2011.- 26 січня. - №14.
13. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Затв. постановою Кабінету Міністрів України 28.02.02р. № 228 //Офіційний вісник України. – 2002. – №9.
14. Про бюджетну класифікацію: Наказ МФУ від 14.01.2011 р. №11 // УК.- 2011.- 21 січня.

Навчально-методична література

1. Бюджетна система: навчальний посібник / В.П. Пантелєєв. - Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 377 с.
2. Булгакова С.О. Бюджетна система України та євросоюзу: Монографія / С.О. Булгакова, О.І. Барановський , Г.В. Кучер та ін. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 409 с.
3. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
4. Дейкало Л. Є., Чубак А. Ю. Роль розпорядників бюджетних коштів в бюджетному процесі //Ефективна економіка. – 2015. – №. 3.

5. Коваленко С.О., Коваленко Я.Р. Особливості фінансування капітальних вкладень в Україні // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3696>
6. Комарова І. В. Фінансування освіти в Україні з бюджетів різних рівнів // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2 (14). – С. 125-130.
7. Костюк У. З. Фінансування природоохоронної діяльності в Україні: сучасний стан та шляхи покращення / У. З. Костюк // Інноваційна економіка. – 2015. – № 1. – С. 181-186. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2015_1_35.pdf
8. Третяк Н. М. Фінансування аграрного виробництва як запорука продовольчої безпеки країни / Н. М. Третяк // Фінансовий простір. – 2014. – № 4. – С. 247-252. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2014_4_34.pdf
9. Якубовський Р. Особливості бюджетного фінансування освіти / Р. Якубовський // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 177-180.
10. Польшинська К. А. Поняття та сутність правового регулювання видатків місцевих бюджетів // Молодий вчений. – 2016. – № 2. – С. 209-213.
11. Буряченко А. Є., Василенко В. В. Система видатків бюджету місцевого самоврядування та напрями її розвитку (на прикладі бюджету м. Васильків). – 2018. – 98 с. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/24622>
12. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. [Б.С. Малиняк, В.С. Толуб'як, В.П. Горин, В.В. Письменний]; за ред. Б.С. Малиняка. – Тернопіль: Астон, 2015. – 154с.

Тема 9. Правові засади регулювання державних доходів

1. Податки та збори, їх роль у сучасних умовах.
2. Податкова система України. Принципи оподаткування.
3. Загальнодержавні податки.
4. Правова природа місцевих податків і зборів.
5. Система податків і зборів (обов'язкових платежів), що передбачає спеціальний режим оподаткування.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Податкова система України: історія та проблеми становлення.
2. Податкова система України та її розвиток у сучасних умовах.
3. Адаптація податкового законодавства України до законодавства ЄС – невід'ємна частина європейської інтеграції.
4. Еволюція правової природи податкових надходжень до Державного бюджету України.
5. Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів.
6. Правовий механізм справляння рентних платежів в Україні.
7. Правовий режим митних платежів в Україні: правові засади та проблеми реформування.

8. Рентні платежі як інструмент впливу на раціональне використання природних ресурсів.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Публічні доходи як правова категорія.
2. Правова природа місцевих (муніципальних) доходів.
3. Правові засади та проблеми реформування державних доходів.
4. Правова природа неподаткових доходів.
5. Рентні платежі в податковій системі України.
6. Шляхи становлення та розвитку податкової системи України.
7. Порівняльний аналіз податкових систем України та зарубіжних країн.

Інформаційні джерела:

1. Податкове право України: навч. посіб. ; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла/ О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, О.В. Покотаєва та ін. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 432 с.
2. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
3. Титова О. В. Щодо загальних засад оподаткування в Україні / О. В. Титова // Економіка та право. – 2012 – № 2. – С. 119-123. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/epravo/2012_2/22.pdf
4. Б'юкенен Джеймс М. Масгрейв Річард А. Суспільні фінанси і суспільний вибір. Два протилежних бачення держави: Пер. з англ. А. Іщенко Держава як об'єкт економічного аналізу /Наук. ред. С. Слухай //К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2004.–178 с.
5. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
6. Молдован, О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ: монографія / О. О. Молдован. – К.: НІСД, 2011. – 380 с.
7. Семчик О. О. Держава і фінанси: правовий зв'язок: монографія / О. О. Семчик; відп. ред. Л. К. Воронова. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 204 с.
8. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. [Б.С. Малиняк, В.С. Толуб'як, В.П. Горин, В.В. Письменний]; за ред. Б.С. Малиняка. – Тернопіль: Астон, 2015. – 154с.
9. Галинська Ю. В. Особливості, характер і трансформаційна динаміка розвитку рентної політики в Україні // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – С.190-193 URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/22-2016/43.pdf>
10. Гетманцев Д.О. Лотерея як метод добровільної мобілізації коштів в дохід державного бюджету за законодавством України//Адвокат.-2006.-№4-с.15-17.
11. Городецька Т. Е., Поровай А. С. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету //Молодий вчений. – 2017. – Т. 42. – №. 2. – С.243-247.

12. Кіянчук І. М. Оподаткування митом в Україні: вдосконалення та усунення проблем //світове господарство і міжнародні економічні відносини. – 2016. – С. 106.-108. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/15march2016/15march2016.pdf#page=106>
13. Кіянчук І. М. Система справляння митних платежів в Україні //Наука й економіка. – 2014. – №. 1. – С. 29-34.
14. Лялька А. Б. Нормативно-правове регулювання системи контролю за сплатою митних платежів //Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право. – 2014. – №. 1. – С. 64-71.
15. Покатаєва О. В. Удосконалення механізму справляння рентних платежів в Україні / О. В. Покатаєва // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 3. – С. 81-86. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vznu/Jur/2011_3/081-86.pdf
16. Пришва Н. Ю. Публічні доходи як фінансово-правова категорія / Н. Ю. Пришва // Проблеми законності. – 2010. – Вип. 111. – С. 146-153. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pz_2010_111_20.pdf
17. Свірко С. В., Кузьмінський Б. Ю. Державні фінанси України: ретроспективний погляд крізь обліковий аспект //Незалежний аудитор. – 2015. – №. 12. – С. 21-32.
18. Тихонюк К. О. Шляхи зростання доходів Державного бюджету в Україні. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2018/шляхи-зростання-доходів-державного-б/>
19. Чередниченко О. М. Непряме оподаткування у податковій системі України // Фінанси України – 2010. – № 11. – С. 98.
20. Шлапак О. В. Державні фінанси України в сучасних умовах: проблеми стабілізації та антикризового управління //Фінанси України. – 2014. – №. 4. – С. 7-31.
21. Якимчук Н. Правовий режим обов'язкових платежів в Україні: конституційно-правові засади та проблеми реформування//Право України. – 2013. - №1-2. – С.122-132.

Тема 10. Податкове право

1. Поняття податкового права, його предмет та метод правового регулювання.
2. Джерела податкового права. Податковий кодекс України.
3. Податкові правовідносини та податково-правові норми.
4. Поняття, ознаки та функції податків, їх класифікація.
5. Елементи податку. Суттєві та факультативні елементи податку. Платник податку, податковий агент, представники платника податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування. Ставка податку та їх класифікація. Податковий період. Податкові пільги та їх групи. Строки та порядок сплати податків. Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.
6. Подвійне оподаткування.

7. Податковий примус: соціальне призначення. Ознаки та зміст заходів податкового примусу.
8. Кваліфікаційні ознаки податкового правопорушення.
9. Підстави і види відповідальності за податкові правопорушення.
10. Фінансові санкції за порушення податкового законодавства.
11. Адміністративно-правова відповідальність за скоєні податкові правопорушення.
12. Кримінальна відповідальність за податкові правопорушення.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Юридична природа відповідальності за податкові правопорушення, передбачена Податковим кодексом України.
2. Особливості юридичної відповідальності працівників фіскальної служби.
3. Майнове оподаткування в Україні та світі.
4. Інститут податкового примусу в Україні.
5. Інститут податкового примусу в країнах Європи.
6. Захист прав платників податків.
7. Принцип недопущення податкової дискримінації та оподаткування доходів нерезидентів в Україні.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Співвідношення понять «об'єкт податку» та «об'єкт податкового правовідношення».
2. Системоутворюючі елементи юридичної конструкції податку.
3. Податкова юрисдикція. Критерії територіальності та резиденства.
4. Правові основи адміністрування податків.
5. Поняття і зміст податкового та/або грошового зобов'язання.
6. Податковий борг та джерела його погашення.
7. Гарантії забезпечення виконання податкового зобов'язання і погашення податкового боргу: поняття, особливості і види.
8. Поняття та значення податкового контролю.
9. Аналіз фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства.
10. Правова природа адміністративної відповідальності у податковому праві.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. (Розділ 7). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р. (Глава 12). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Навчально-методична література

1. Болотова Г. Д. Взаємна відповідальність як принцип податкової системи України / Г. Д. Болотова // Економіка та право. – 2012. - № 2. – С. 124-131 URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/epravo/2012_2/23.pdf
2. Головашевич. О. О. Тенденції розвитку правового регулювання процедур визначення окремих елементів податку / О. О. Головашевич. // Фінансове право. – 2014. – № 1. – С. 14-16. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fp_2014_1_6.pdf
3. Деменко О. Є. Поняття, значення та система адміністрування податків в Україні / О. Є. Деменко // Наше право. – 2013. – № 1. – С. 196-201. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nashp_2013_1_37.pdf
4. Дуравкін П. М. Забезпечення виконання податкового обов'язку: монографія / П. М. Дуравкін. – Харків: Право, 2013. – 192 с.
5. Кучерявенко. М. П. Колізійні проблеми Податкового кодексу України / М. П. Кучерявенко. // Фінансове право . – 2014. – № 2. – С. 7-10. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fp_2014_2_4.pdf
6. Кучерявенко М.П. Податкове право: підручник /М.П. Кучерявенко. - Х.:Право, 2013. – 536 с.
7. Лаба М. С. Фіскальний аспект адміністрування податків в Україні – дослідження понятійного апарату / М. С. Лаба // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2014. – № 1. – С. 234-237. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvnudpsu_2014_1_34.pdf
8. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенка В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
9. Податкове право України: навч. посіб. ; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла/ О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, О.В. Покотаєва та ін. – К.: «Хай-Тек Прес», 2013. – 432 с.
10. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект : наук. практ. посіб./ Д.О. Гетманцев, В.Л. Форсюк, І.С. Беліцький. - К.: Юрінком Інтер, 2015. - 496 с.
11. Титова О. В. Щодо загальних засад оподаткування в Україні / О. В. Титова // Економіка та право. – 2012 – № 2. – С. 119-123. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/epravo/2012_2/22.pdf
12. Трипольська М. І. Фінансово-правова та адміністративна відповідальність: порівняльно-правова характеристика URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_pr/2010_1/15.pdf
13. Чинчин М. М. Межі та стадії податкового адміністрування / М. М. Чинчин // Фінансове право . – 2013. – № 1. – С. 26-29. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fp_2013_1_10.pdf
14. Юридична відповідальність за податкові правопорушення : наук. практ. посіб. / Д.О. Гетманцев, Р.В. Макаруч, Я.С. Толкачов. - К.: Юрінком Інтер, 2015. - 752 с.

Тема 11. Податки з юридичних осіб

1. Особливості оподаткування суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення.
2. Звільнення оподаткування податком на прибуток підприємств.
3. Операції, що підлягають оподаткуванню податком на додану вартість за нульовою ставкою.
4. Операції, звільнені від оподаткування податком на додану вартість.
5. Податковий кредит при оподаткуванні податком на додану вартість.
6. Електронне адміністрування податку на додану вартість.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Податки на споживання та їх роль у податковій системі України.
2. Генезис універсального акцизного оподаткування в Україні та світі.
3. Проблеми справляння та шляхи вдосконалення податку на додану вартість в Україні та в світі.
4. Правовий механізм адміністрування та відшкодування ПДВ.
5. Сучасний стан та проблеми електронного адміністрування ПДВ.
6. Податок на додану вартість і його вплив на зовнішньоекономічну діяльність.
7. Світовий досвід бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Правова сутність прямого оподаткування в Україні.
2. Суть та елементи податку на прибуток підприємств.
3. Податок на додану вартість: становлення й розвиток в Україні.
4. Міжнародний досвід оподаткування непрямих податків.
5. Акцизне оподаткування в Україні: витоки та сучасний стан.
6. Проблеми акцизного оподаткування в Україні.
7. Особливості оподаткування специфічними акцизами алкогольної та тютюнової продукції.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України від 15.05.2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» // ВВРУ.- 2003.- №31-32.- Ст.263 (в ред. Закону від 26.11.2015 р.)
3. Порядок обліку платників і зборів. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 9.12.2011р. №1588 //УК.- 2012.- 6 січня. - №3.
4. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість. Затв. наказом Міністерства фінансів України 14.11.2014 № 1130. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14>

5. Порядок ведення реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру, затв. пост. КМУ від 13.07.2016 № 440. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-п>

Навчально-методична література

1. Гетманцев Д.О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування : наук. практ. посіб. / Д. О. Гетманцев, В. Л. Форсюк, Ю. А. Федчишин, Ю. М. Лавреха. - 2-е вид., перероб. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2016. - 592 с.
2. Пряме реальне оподаткування. Правова сутність та адміністрування : наук. практ. посіб. / Гетманцев Д.О., Мусійчук І.М., Шишканов О.А., Шамрай О.В. - К. : Юрінком Інтер, 2014. - 336 с.
3. Безверхий К. Схеми формування проблемного податкового кредиту з податку на додану вартість / К. Безверхий, О. Юрченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 8 – 9. – С.44 – 51.
4. Братушка Е. С. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі //Ефективна економіка. – 2014. – №. 4.
5. Владімірська М. Як працює ПДВ-рахунок в системі електронного адміністрування ПДВ / М. Владімірська // Бібліотека Баланс: практичне керівництво. – 2015. – № 11. – С. 9 – 11.
6. Гаман Г. О. Суть та елементи податку на прибуток //Х Всеукраїнська науково-практична конференція “Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України”. – Odessa National Polytechnic University, 2016. – С. 32-34.
7. Годз К. Напрями вдосконалення законодавчого регулювання ПДВ в Україні у контексті євроінтеграції //Віче. – 2014. – №. 10. – С. 18-20.
8. Гречана Т.В. Податковий контроль при адмініструванні податку на додану вартість // Держава і право.- 2012. – вип.56.
9. Дозорець П. Підакцизні товари як предмет оподаткування акцизним збором // Право України. – 2010. – № 9. – С. 288-293.
10. Комарницька Л. І. Проблеми акцизного оподаткування в Україні та способи їх вирішення //Економічні підсумки. – 2012. – С. 14-15.
11. Курило О. В., Ольховікова Т. О. Акцизний податок та особливості його регулювання в Україні. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/24642/1/Olkhovikova.pdf>
12. Куц М.О., Жидецька К.В. Визначення понять «резидент» і «нерезидент»: проблеми теорії і практики // Держава і право. - 2010. – вип.49.
13. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Таран Т. О. Акцизное налогообложение в Украине: современные проблемы и перспективы дальнейшего использования //Економіка. Управління. Інновації. – 2016. – №. 2. – С. 248-262.

14. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Щепелюк Б. Р. Налогообложение прибыли предприятий в Украине //Економіка. Управління. Інновації. – 2015. – №. 1. – С. 248-257.
15. Оксенюк О. І. Аналіз нормативно-правового регулювання адміністрування ПДВ в Україні //Агросвіт. – 2013. – №. 17. – С. 53-59.
16. Прокопчук О. Т., Улянич Ю. В. Тенденції та перспективи розвитку непрямого оподаткування в Україні //Сучасні питання економіки і права. – 2014. – №. 1. – С. 92-96.
17. Резнік, О.М. Міжнародний досвід оподаткування непрямих податків: окремі аспекти / А.В. Стеблянко, О.М. Резнік // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 266-272.
18. Філоненко Г. Г. Сліди ухилення від сплати податку на прибуток //Ученые записки Крымского федерального университета имени В.И. Вернадского. Юридические науки. – 2013. – Т. 1. – №. 26. – С. 454-458.
19. Юрченко О. А. Податок на додану вартість: аналіз податкової реформи 2016 року. // Бухгалтерський облік та аудит – 2015. - №12. – С.18-25. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/903/1/03-Юрченко%208с%2018-25.pdf>
20. Ярошевич Н. Б., Ілюсь Ю. Ю. Податок на прибуток у доходах державного бюджету України: проблеми та перспективи //Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Т. 21. – №. 7. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/podatok-na-pributok-u-dohodah-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-problemi-ta-perspektivi>

Тема 12. Податки з фізичних осіб

1. Особливості оподаткування окремих категорій платників податком з доходів фізичних осіб.
2. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого та рухомого майна.
3. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав.
4. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).
5. Особливості нарахування та сплати єдиного податку.
6. Військовий збір.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Оподаткування доходів фізичних осіб: зарубіжний досвід.
2. Бюджетне та соціальне значення податку на доходи фізичних осіб.
3. Оподаткування спадщини та дарувань: проблеми та напрями вдосконалення.
4. Особливості оподаткування дивідендів і відсотків.
5. Система державної підтримки малого підприємництва в Україні та напрями її вдосконалення.

6. Історичний аспект упровадження пільгового оподаткування малого бізнесу в Україні.
7. Спрощене оподаткування в Україні: переваги та недоліки.
8. Спеціальні режими оподаткування в пострадянських країнах.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Правова природа податкової соціальної пільги при оподаткуванні доходів фізичних осіб в Україні.
2. Правовий статус самозайнятих осіб як платників податків.
3. Загальна система оподаткування фізичних осіб – підприємців.
4. Оподаткування доходів фізичних осіб від незалежної професійної діяльності.
5. Становлення та розвиток спрощеної системи оподаткування в Україні.
6. Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в Україні.
7. Теоретичні аспекти оподаткування військового збору.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України від 15.05.2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» // ВВРУ.- 2003.- №31-32.- Ст.263 (в ред. Закону від 26.11.2015 р.)
3. Порядок обліку платників і зборів. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 9.12.2011р. №1588 //УК.- 2012.- 6 січня. - №3.
4. Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2017 №822. URL: <http://sfs.gov.ua/fizichnim-osobam/reestratsiya-ta-oblik-fiz/normativno--pravovi-akti/72593.html>

Навчально-методична література

1. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
2. Податкове право України : навч. посіб. / О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, О.В. Покотаєва та ін; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла. – Київ: Хай-Тек Прес, 2013. – 432 с.
3. Податкове право: навч. посібн. / за заг. ред. А.Г. Чубенка, Д.М. Павлова. – К.: НАВС, 2014. – 304 с.
4. Криницький І. Ознаки податково-правової пільги: проблеми формування // Право України. – 2013. - №1-2. – С.106-111.
5. Безкровний О. В. Оподаткування малого та середнього бізнесу–від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. – 2017. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/239>

6. Боровик П., Колотуха С., Бечко В. Проблеми адміністрування та напрями вдосконалення механізму справляння єдиного податку в Україні //Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – №. 2-3. – С. 14-19.
7. Кеменяш І. Г. Оподаткування військового збору в Україні //Сталий розвиток економіки. – 2015. – №. 1. – С. 251-255.
8. Королева Л.П. Потенціал налогообложення вменених доходів в сфері операцій с недвижимостью и аренды // Фінансово-кредитна система: вектор розвитку: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26 квітня 2017 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – 284 с. - С. 112-113.
9. Криницький І. Є. Податково-правові пільги: сучасні проблеми класифікації / І. Є. Криницький // Фінансове право. – 2013. – № 4. – С. 8-10. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fp_2013_4_4.pdf
10. Лукачина С. Сучасні проблеми та шляхи вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні // Фінансово-кредитна система: вектор розвитку: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26 квітня 2017 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – 284 с. - С. 114-115
11. Мінкович В. Т., Лукачина С. С. Недоліки вітчизняної спрощеної системи оподаткування // Соціально-економічні проблеми сучасності: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Маріуполь, 12 травня 2017 р. – Маріуполь, 2017. –389 с. – С. 251-252.
12. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Парій Д. Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи //Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. – 2016. – Випуск № 1 (16). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.
13. Покатаєва О. В. Податкова соціальна пільга з податку на доходи фізичних осіб: правова природа, правове регулювання надання / О. В. Покатаєва URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_pravo/2012_2/files/LA212_16.pdf
14. Рядінська В. О. Проблеми оподаткування операцій продажу майна фізичними особами: пережитки минулого. – 2013. URL: http://naukaipravoohorona.com/index_html_files/38_Riadinska.pdf
15. Савченко С. В. Проблеми оцінки майна при визначенні податку на доходи, отримані в результаті прийняття у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав //Європейські перспективи. – 2012. – №. 2 (1). – С. 200-204.
16. Савченко С. Шляхи вдосконалення ставок податку на доходи, отримані в результаті прийняття у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав URL: <http://www.yourfuture.org.ua/ua/pb/2012/7/Savchenko.pdf>
17. Тельнова Г. В. Анализ корпоративного налогообложения и налога на доходы физических лиц в странах Европы //Світова економіка та міжнародні відносини; – 2017. - № 2. - С. 48–54.

18. Ткач С. С. Актуальні питання правового регулювання сплати військового збору / С. С. Ткач, О. О. Нальотов. – Кременчук, 2014. – 24 с.
19. Юрчишена Л. В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України //Финансы, учет, банки. – 2016. – №. 1. – С. 215-224.

Тема 13. Місцеві податки і збори

1. Загальні положення щодо змішаних податків, які сплачують як фізичні, так і юридичні особи.
2. Загальна характеристика податку на майно.
3. Загальна характеристика місцевих податків, які сплачуються на території України.
4. Місцеві збори. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір.
5. Екологічний податок.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Місцеві податки як основа фінансової незалежності місцевого самоврядування.
2. Місцеві податки та збори, їх роль у податковій системі України.
3. Відмінності систем місцевого оподаткування України та країн ЄС.
4. Проблеми вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.
5. Податки на споживання, доходи та майно: співвідношення та взаємозв'язок.
6. Оподаткування доходів і майна в Україні.
7. Майнове оподаткування: іноземний досвід та актуальність для України.
8. Проблеми правового регулювання податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
9. Економічне та соціальне значення екологічного податку.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Новації місцевого оподаткування: переваги та недоліки.
2. Правове регулювання оподаткування нерухомого майна в Україні.
3. Майнове оподаткування: сучасний стан і перспективи розвитку.
4. Плата за землю як інструмент раціонального використання земельних угідь.
5. Правова природа податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
6. Місце податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в податковій системі України.
7. Справляння плати за землю в Україні: напрями вдосконалення.
8. Транспортний податок: проблеми та напрями вдосконалення.
9. Збір за місця для паркування транспортних засобів: особливості застосування в Україні та європейський досвід.
10. Доцільність туристичного збору в Україні: його переваги та недоліки.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України від 15.05.2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» // ВВРУ.- 2003.- №31-32.- Ст.263 (в ред. Закону від 26.11.2015 р.)
3. Порядок обліку платників і зборів. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 9.12.2011р. №1588 //УК.- 2012.- 6 січня. - №3.
4. Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2017 №822. URL: <http://sfs.gov.ua/fizichnim-osobam/reestratsiya-ta-oblik-fiz/normativno--pravovi-akti/72593.html>

Навчально-методична література

1. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
2. Податкове право: навч. посібн. / за заг. ред. А.Г. Чубенка, Д.М. Павлова. – К.: НАВС, 2014. – 304 с.
3. Білецька Г.М. Порівняльно-правовий аналіз оподаткування землі: українські реалії та зарубіжний досвід / Г.М. Білецька // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2013. - №2 (61). - С.83-87.
4. Блащук Н. І. Актуальні питання оподаткування нерухомого майна в Україні //Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – №. 8-9. – С. 107-112.
5. Борзенкова О. Д. Земельне оподаткування в Україні: аналіз сучасного стану та перспективи //Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №. 8. – С. 39-43.
6. Боровик П. М., Гузар Б. С., Лиса Н. В. Вдосконалення механізмів справляння місцевих зборів в Україні //Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2016. – №. 88 (2). – С. 55-62.
7. Данилишин В. І., Стефанків О. М., Ціжма О. А. Транспортний податок: зарубіжний досвід та українські реалії // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип.3. – С.703-705.
8. Данканич, Т. П. Оподаткування туристичної діяльності в умовах дії податкового кодексу України / Т. П. Данканич // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. - 2011. - Вип. 32. - С. 237-241.
9. Екологічне оподаткування: збірник наукових праць за результатами науково-практичних заходів /Науково-дослідний інститут фінансового права. - Київ: Алерта, 2013. - 198 с.

10. Костяна О. В., Ясько В. В. Особливості справляння збору за місця для паркування транспортних засобів на прикладі міста Чугуєва // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип.16. – С.710-714.
11. Мінкович В., Фурик І. Недоліки сучасної системи місцевого оподаткування в Україні // Фінансово-кредитна система: вектор розвитку: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26 квітня 2017 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – 284 с. – С.116-117.
12. Нестеренко А. С. Майновий податок–транспортний податок як основа функціонування місцевих бюджетів в Україні //Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – №. 5. – С. 149-151.
13. Павлій А. С. Аналіз системи земельного оподаткування в Україні //Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – №. 14. – С. 262-267.
14. Покатаєва О. В., Головка Є. Є. Правове регулювання податку на нерухоме майно в Україні //Держава та регіони. Сер.: Право. – 2014. – №. 1. – С. 56-61.
15. Полюх М.М. Проблеми земельного оподаткування в Україні / М.М. Полюх. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73676>
16. Солошенко Л. Земля та нерухомість: податки / Солошенко. Л., Нестеренко. М., Голенко. О. // Податки та Бухгалтерський облік. – 2015. – №10. – С. 15-23.
17. Хрімлі К. Аналіз законодавства про транспортний податок //Юридична Україна. – 2016. – №. 7-8. – С. 13-18.
18. Шульга Т.М. К вопросу о земельном налоге как форме платы за землю / Т.М. Шульга // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3-1. – С. 292-295.

Тема 14. Правові основи державного кредиту

1. Поняття і значення державного кредиту. Відносини у сфері державного кредиту, які регулюються фінансовим правом.
2. Форми державного кредиту.
3. Державна позика як основна форма державного кредиту: поняття і зміст. Види державних позик.
4. Правове регулювання державного боргу України. Склад, види та форми державного боргу України.
5. Управління та обслуговування державного боргу України.
6. Правове регулювання державного зовнішнього боргу України.
7. Правовідносини України з іноземними державними та міжнародними фінансово-кредитними установами в області державного кредиту.
8. Правова природа та поняття дефолту.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Державний борг України: поточний стан і ризики.
2. Міжнародний кредит у світовій валютно-фінансовій системі.

3. Особливості організації кредитування Міжнародним валютним фондом.
4. Особливості організації кредитування Світовим банком.
5. Фінансово-правова природа відносин у сфері державного боргу.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Правове регулювання відносин державної позики в Україні.
2. Правове регулювання місцевих запозичень в Україні.
3. Державні гарантії (гарантії уряду) як особлива форма державного кредиту: поняття і зміст.
4. Ринок муніципальних облігацій в Україні.
5. Зовнішньоборгові зобов'язання України в міжнародному контексті.
6. Управління та обслуговування державного боргу України.
7. Правова природа та поняття дефолту.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про Державний бюджет» (на поточний рік).
3. Закон України від 07.12.00р. «Про банки і банківську діяльність» //Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 січня.
4. Закон України від 20 травня 1999р. «Про Національний банк України» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – Ст. 241; Урядовий кур'єр. – 1999. – 1 липня.
5. Закон України від 28 лютого 2006 р. «Про цінні папери і фондовий ринок» // Урядовий кур'єр. – 2006. – 19 квітня.
6. Закон України від 30 жовтня 1996р. зі змінами «Про державне регулювання ринку цінних паперів» //Урядовий кур'єр. – 1999. – 4 серпня.
7. Закон України від 05.04.2001р. «Про обіг векселів в Україні» //Урядовий кур'єр. – 2001. – № 78. – 4 травня.
8. Закон України від 16 квітня 1991р. «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – №29. – Ст. 377.
9. Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та багатостороннього агенства по гарантіях інвестицій» від 03.06. 92 № 2402-ХІІ //Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №. 33. – С. 474.
10. Положення про порядок проведення операцій, пов'язаних з розміщенням облігацій внутрішніх державних позик, затв. Пост. Правління НБУ від 18 червня 2003 року № 248
11. «Про затвердження Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2017-2020 роки»: Затв. пост. від 29.04.2016 №320 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/320-2013-%D0%BF>.

Навчально-методична література

1. Заверуха І. Б. Державний борг України: проблеми правового регулювання: моногр. / І. Б. Заверуха. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 309 с.
2. Управління державним боргом: Навч. посіб. – Прутська О. О., Сьомченков О. А., Гарбар Ж. В., Губанова Л. І., Руденко В. В./ за заг. ред. Прутської О. О. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 216 с.
3. Вахненко Т.П. Державний борг України та його економічні наслідки / Вахненко Т.П. - К. : Альтерпрес, 2010. - 152 с.
4. Лютий І. О. Державний кредит та боргова політика України: монографія / Лютий І. О., Зражевська Н.В, Рожко О.Д. - К. : Центр учб. лри, 2008. - 352 с.
5. Державний кредит : навч. посіб. / Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 140 с.
6. Башинська О.М. Формування та обслуговування державного зовнішнього боргу // Фінанси України. - 2015. - №12. - 66 - 67с.
7. Боргономіка: ТОП-10 країн з найбільшим держборгом // Контракти. - 2016. - № 40. - С. 12-15.
8. Вахненко Т. П. Концептуальні засади управління зовнішнім національним боргом України / Т. Вахненко // Економіка України. – 2015. –№ 1. – С. 14–24.
9. Заверуха І. Б. Фінансово-правова природа відносин у сфері державного боргу // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - №8. - С. 53-57.
10. Козелецький П.С., Кравченко А.В. Проблеми зовнішнього державного боргу України, його обслуговування та регулювання / Козелецький П.С., Кравченко А.В. // Економічний простір. - 2013 - С. 61-62.
11. Круп'як І. Й. Особливості формування зовнішньоторгових зобов'язань держави в умовах економічної нестабільності. – 2016. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/13126/1/Круп'як.pdf>
12. Кучер, А. А. Роль НБУ в обслуговуванні боргу України. URL: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Economics/74324.doc.htm
13. Терещенко В. Л. Державний борг України: сутність, соціально-економічні наслідки, перспективи оптимізації / В. Л. Терещенко // Економіка і регіон. – 2011. – № 4 (31). – С. 59 –62.
14. Федоров В. А. Види державного боргу України / В. А. Федоров //Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 57. – С. 563-573. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_57_84.pdf
15. Фокша Л. В. Проблеми галузевої кваліфікації відносин, що виникають у сфері муніципальних запозичень //Право і суспільство. – 2011. – №. 4. – С. 69-74.

Тема 15. Фінансово-правове регулювання страхування

1. Поняття, суть і функції страхування. Форми і види страхування.
2. Державне і приватне страхування: особливості правового регулювання.
3. Організація державного страхування в Україні. Відносини у сфері страхування, що регулюються фінансовим правом.

4. Система державних цільових позабюджетних фондів. Види державних централізованих позабюджетних фондів за цільовим призначенням.
5. Джерела формування коштів Пенсійного фонду.
6. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів Фондом соціального страхування України.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Правове регулювання державного страхування в Україні.
2. Етапи впровадження в Україні системи загальнообов'язкового державного медичного страхування.
3. Недержавне соціальне страхування: сутність, організація, проблеми та перспективи розвитку.
4. Досвід зарубіжних країн у сфері соціального страхування.
5. Проблеми розвитку пенсійного страхування в Україні та напрями його вдосконалення.
6. Шляхи модернізації загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
7. Актуальні проблеми у сфері державного соціального страхування на випадок безробіття.
8. Актуальні проблеми у сфері державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
9. Правовий статус фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
10. Проблеми розвитку системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
11. Зарубіжний досвід формування ефективних інститутів соціального страхування.
12. Єдиний соціальний внесок: міжнародний та вітчизняний досвід.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Страхування як інститут фінансового права.
2. Соціальне страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту населення.
3. Правовий механізм загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
4. Актуальні проблеми діяльності Пенсійного фонду України.
5. Теоретичні аспекти розвитку пенсійного страхування в Україні.
6. Перспективи впровадження недержавного пенсійного забезпечення.
7. Проблеми розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні.
8. Державне регулювання у сфері пенсійного страхування в Україні.
9. Сутність та особливості страхування від нещасних випадків на виробництві в сучасних умовах.
10. Переваги та недоліки впровадження єдиного соціального внеску в Україні.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Закон України від 4 жовтня 2001р. «Про страхування»// Урядовий кур'єр. – 2001. – №205. – 7 листопада.
2. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 № 16/98-ВР // ВВРУ. - 1998. -№23 . - Ст. 121.
3. Закон України від 02.03.2000 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»// ВВРУ. - 2000. - № 22. -Ст. 171.
4. Закон України від 09.07.2003 р. «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»// ВВРУ. - 2003. - №49-51. - Ст. 376
5. Закон України від 23.09.1999 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
6. Закон України від 26.06.1997 р. «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»// ВВРУ. - 1997. - № 37. - Ст. 237.
7. Закон України від 8.07.2010 р. «Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» // ОВУ.- 2010.- №61.
8. Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. пост. КМУ від 22.12.2010 р. №1170 // УК.-2010.- 31 грудня.-№247.
9. Деякі питання обслуговування коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Затв. Пост. КМУ від від 23 серпня 2016 р. № 523. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2016-п>.
10. Положення про Пенсійний фонд України: пост. КМУ від 23 липня 2014 р. № 280. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-п>
11. Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. Наказом Міністерства фінансів України 24.11.2014 № 1162. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1553-14>
12. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами Пенсійного фонду України. Затв. Пост.КМУ від 29 липня 2015 р. № 528. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2015-п>.

Навчально-методична література

1. Правове регулювання страхової діяльності : навч. посіб. / О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, Т.В. Колеснік та ін. ; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла. – Київ : Хай-Тек Прес, 2014. – 400 с.
2. Завора, Т.М. Соціальне страхування: навчальний посібник / Т.М. Завора. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 272 с.

3. Пацурія Н. Б. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестраховання: проблеми теорії та практики : монографія / Н. Б.Пацурія, І. М. Войцеховська, А. С. Головачова. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 256 с.
4. Боднарук М. І. Правове регулювання соціального страхування в Україні : монографія. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. – 472 с.
5. Брунько А. В. Щодо періодизації та розвитку і законодавства у сфері страхування і на транспорті України // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О, Дідоренка. – 2012. - №4. – С.139-149.
6. Гринчишин І. М. Теоретичне підґрунтя розвитку пенсійного страхування як складової соціального захисту //Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2013. – №. 11. – С. 100-104.
7. Доценко І. О. Основні новації у сфері державного соціального страхування на випадок безробіття. – 2015. URL: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/4126/1/Dotsenko_tezy.pdf
8. Заєць О. М. Ознаки інституту страхування, які відносять його до системи фінансового права //Форум права. – 2013. – №. 1. – С. 323-327.
9. Кашкарьова О. В. Страхові відносини як інститут фінансового права //Форум права. – 2012. – №. 2. – С. 314-318.
10. Ковалевич Д. А. Єдиний соціальний внесок в системі соціального страхування //Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Сталий розвиток економіки. – 2011. – №. 2. – С. 25-27.
11. Мних М. В. Страхування і його роль у забезпеченні соціального захисту населення / М. В. Мних // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 39–45.
12. Рівчаченко С. В. Розвиток фінансових джерел державного соціального страхування України //Економіка та держава. – 2012. – №. 10. – С. 42-45.
13. Савченко К. В. Державні фонди цільового призначення в контексті реалізації стабілізаційної політики // Механізм регулювання економіки. – 2012. – №. 2. – С. 162-166. http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_10/K_V_SavchenkoState_special_funds_in_the_context_of_stabilization_policy_realization.pdf
14. Соболь Р. Г. Сутність державного регулювання страхової діяльності в Україні //Державне будівництво. – 2009. – №. 1.
15. Тулянцева В. А. Правовий режим державних позабюджетних цільових фондів в Україні / В. А. Тулянцева. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vamsu_pravo/2012_1/Tul_eva.htm
16. Шимків С.А. Сутність та особливості страхування від нещасних випадків на виробництві // Конкурентоспроможність національної економіки: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, 28 березня 2014 р. – К., 2014. – 305 с. – С.295-298
17. Шірінян, Л. В. Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України в сучасних умовах / Л. В. Шірінян // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. – №1 (176). – С. 30-34.

Тема 16. Правовий статус банків в Україні

1. Порядок створення банків.
2. Статут банку.
3. Особливості державної реєстрації банків. Підстави для відмови в державній реєстрації.
4. Види діяльності банків.
5. Юридичні особливості діяльності Національного банку України з управління грошовим обігом.
6. Теоретико-правові проблеми регулювання кооперативного банку.
7. Банківське регулювання та банківський нагляд за діяльністю банків.
8. Правові проблеми банківської таємниці.
9. Відповідальність банків за порушення банківського законодавства.
10. Місце і роль міжнародно-правових актів в системі банківського права.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Банківська система: національний і зарубіжний досвід.
2. Місце і роль міжнародно-правових актів в системі банківського права.
3. Порівняльна характеристика правового статусу центрального банку в Україні та країнах ЄС.
4. Правові аспекти функціонування іноземних банків в Україні.
5. Банківське регулювання та банківський нагляд за діяльністю банків в Україні та світі.
6. Правові проблеми банківської таємниці в Україні.
7. Порівняльно-правовий аналіз правового статусу банківської таємниці в Україні та зарубіжних країнах.
8. Відповідальність за порушення правового режиму банківської таємниці в зарубіжних країнах.
9. Діяльність Національного банку України як суб'єкта державного фінансового моніторингу.
10. Міжнародні стандарти у сфері протидії відмиванню доходів.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Сучасне банківське законодавство України: проблеми та напрями удосконалення в контексті євроінтеграції.
2. Перспективи розвитку ринку банківських послуг в Україні в контексті євроінтеграції.
3. Правове регулювання банківської таємниці в Україні.
4. Правові засади захисту інтересів клієнтів банків.
5. Підстави застосування заходів впливу Національним банком України.
6. Правові наслідки неплатоспроможності банків.
7. Проблемні аспекти правового регулювання ліквідації збанкрутілих банків.
8. Правові проблеми ліквідації банків.
9. Правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. // Урядовий кур'єр.-2008.- 29 жовтня.
3. Закон України від 20 травня 1999 р. «Про Національний банк України» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – Ст. 241; Урядовий кур'єр. – 1999. – 1 липня.
4. Закон України від 07.12.2000р. «Про банки і банківську діяльність» // Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 січня.
5. Закон України від 12.07.2001 № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
6. Закон України від 21.12.2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 9. ст.50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затв. постановою Правління Національного банку України 28.08.01 р. № 368 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 40.
8. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства: Затв. постановою Правління Національного банку України 17.08.2012 р. №346 //Офіційний вісник України. – 2012. – № 41.
9. Положення про застосування Національним банком України санкцій за порушення законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, Затв. Пост. Правління НБУ від 12 травня 2015 року № 316.
10. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затв. Пост. Правління НБУ від 17 вересня 2015 року № 615 (зі змінами)
11. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затв. Пост. Правління НБУ від 26 червня 2015 року № 417 (зі змінами)
12. Положення про здійснення Національним банком України безвізного банківського нагляду. затв. Пост. Правління НБУ від 06 грудня 2018 року № 135.
13. Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затв. Пост. Правління НБУ від 22 грудня 2017 року № 141
14. Положення про ліцензування банків. Затв. Пост. Правління НБУ від 22 грудня 2018 року № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18> (регулює порядок створення банків та ліцензування їх діяльності)
15. Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затв. Пост. Правління НБУ від 10 травня 2016 року № 311 (зі змінами)

16. Положення про організацію та проведення інспекційних перевірок, затв. Пост. Правління НБУ від 17 липня 2001 року № 276 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 28 грудня 2017 року № 145) (зі змінами)

17. Положення про порядок ідентифікації та визнання банківських груп. Затв. пост. КМУ від 9.04.2012р. №134. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0708-12>

18. Положення про порядок накладання адміністративних штрафів: Затв. постановою Правління Національного банку України 29.12.01р. № 563 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 5.

19. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні: Затв. постановою Правління Національного банку України 11.12.2014 № 806. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14>

20. Правила зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці. Затв. пост. НБУ 14.07.2006 р. №267 //Офіційний вісник України. – 2006. – № 25.

Навчально-методична література

1. Банківська система: підручник / [М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 556 с.

2. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: «Вектор», 2012. – 462 с.

3. Банківська система України на шляху євроінтеграції: монографія / Міщенко В.І. та ін.; за ред. С. А. Буковинського. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2015. – 496 с.

4. Ващенко Ю.В. Банківське право: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.

5. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

6. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посіб. / Голуб Г. М.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во ЛКА, 2016. - 231 с.

7. Дзюблюк О. В., Владимир О. М. Банки у системі організації валютних відносин / Монографія / – Тернопіль: ТзОВ: «Терно-граф», 2014. – 296 с.

8. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. / (С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська); за ред. С. А. Кузнецової. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 400 с.

9. Куровський С. Банківські відносини як об'єкт фінансово-правового регулювання //Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2014. – №. 6. – С. 152-159.

10. Марущак А. І. Охорона банківської таємниці / А.І. Марущак : навч. посібник. - Луганськ: Янтар, 2013. – 262с.

11. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» /Чубенко А.Г., Лошицький М.В., Бичкова С.С., Котляревський Я.В. – К.: Ваіте, 2015. – 816 с.
12. Хаб'юк Олексій. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету: Монографія. – Івано-Франківськ: ОІППО; Снятин: ПрутПринт, 2008. – 260с.
13. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Навч. посіб. / За ред. Косової Т.Д., Папаїки О.О. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
14. Мізіна І. В. Банківське регулювання та нагляд в умовах фінансової кризи в Україні //Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – №. 1. – С. 165-168.

Тема 17. Правове регулювання грошового обігу в Україні

1. Порядок ведення касових операцій в Україні.
2. Принципи здійснення безготівкових розрахунків.
3. Розрахунки фізичних і юридичних осіб. Міждержавні розрахунки.
4. Рахунки, що відкриваються в установах банків юридичним і фізичним особам у національній та іноземній валюті.
5. Порядок відкриття та закриття рахунків у банках.
6. Правові форми безготівкових розрахунків.
7. Відповідальність учасників розрахункових правовідносин за порушення розрахункової дисципліни.
8. Правові засади вексельної форми розрахунків.
9. Складіть схему платіжних інструментів.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Правові особливості діяльності Національного банку України з управління грошовим обігом.
2. Проблеми забезпечення стабільності грошової одиниці України.
3. Гроші як об'єкт фінансових правовідносин.
4. Організаційно-правові засади грошового обігу в Україні.
5. Правове регулювання готівкового грошового обігу в Україні.
6. Порядок застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки.
7. Правова природа bitcoin – нової цифрової валюти.
8. Електронні гроші як чинник розвитку грошових розрахунків в Україні.
9. Правові аспекти вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів в Україні.
10. Правове регулювання розрахунків з використанням акредитивної форми за законодавством України та світі.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Касові операції банків.

2. Відповідальність за порушення правил проведення касових операцій.
3. Правові засади здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами.
4. Характеристика розрахункових операцій, що здійснюються банками в Україні.
5. Правові форми безготівкових розрахунків.
6. Беззаперечне списання коштів з рахунків в банках.
7. Правове регулювання розрахунків за допомогою платіжних карток.
8. Правові засади захисту інтересів вкладників банків.
9. Система гарантування вкладів в Україні.
10. Діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Закон України від 07.12.00р. «Про банки і банківську діяльність» // Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 січня.
2. Закон України від 20 травня 1999р. «Про Національний банк України» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29.
3. Закон України від 05.04.01 р. «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» //Урядовий кур'єр. – 2001. – 16 травня.
4. Закон України від 05.04.01р. «Про обіг векселів в Україні» // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 78. – 4 травня.
5. Закон України від 06.06.1996 р. «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про застосування електронних контрольно-касових апаратів товарно-касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227/96-вр>
6. Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI «Про депозитарну систему України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
7. Закон України від 18.02.06 р. «Про цінні папери та фондовий ринок» //Урядовий кур'єр. – 2006. – 19 квітня.
8. Закон України від 22.12.05 р. «Про іпотечні облігації» //Урядовий кур'єр. – 2006. – 15 лютого.
9. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 11.05.99р. №491/99. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/95>
10. Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті»: Затв. постановою Національного банку України від 12 листопада 2003р. №492. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
11. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні у національній валюті: Затв. постановою Національного банку України 21.01.04р. №22 (зі змінами і доповненнями) //Офіційний вісник України. – 2004. – № 13.

12. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні у національній валюті: Затв. постановою Національного банку України 21.01.04р. №22 (зі змінами і доповненнями) //Офіційний вісник України. – 2004. – № 13.
13. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затв. Пост. Правління НБУ від 25 вересня 2018 року № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18>
14. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України: Затв. пост. Правління Національного банку України 29.12.2017 № 148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
15. Положення про електронні гроші в Україні. Затв. постановою Національного банку України від 04.11.2010 № 481. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>
16. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 2
17. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затв. Пост. Правління НБУ від 26 червня 2015 року № 417 (зі змінами)
18. Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного банківського нагляду. затв. Пост. Правління НБУ від 06.12.2018 року № 135.
19. Положення про основи процентної політики Національного банку України, затв. Пост. Правління НБУ від 21.04.2016 року № 277 (зі змінами).
20. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням: Затв. постановою Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>
21. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на: території України :Затв. Правлінням НБУ 16 грудня 2002 р. № 508. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>
22. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Затв. постановою Правління НБУ № 516 від 3.12.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>
23. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури. Затв. пост. НБУ від 04.02.2014 № 43. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14>
24. Порядок виконання рішень про стягнення коштів з рахунків державного та місцевих бюджетів, або бюджетних установ : Затв. пост. КМУ 03.08.2011 р. №845 // УК.- 2011. – 30 серпня.
25. Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України. Затв. Пост. Правління НБУ від 03 грудня 2018 року № 134

Навчально-методична література

1. Алісов Є. О. Теоретичні проблеми правового регулювання грошового обігу в Україні / Є. О. Алісов. – Х.: Фоліо, 2004. – 286 с.

2. Алісов Є. О. Грошовий обіг як базова фінансово-правова категорія // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2012. - №23. – С.196-207.
3. Банківська система України на шляху євроінтеграції: монографія / Міщенко В.І. та ін.; за ред. С. А. Буковинського. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2015. – 496 с.
4. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посіб. / Голуб Г. М.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во ЛКА, 2016. - 231 с.
5. Крупка М.І. Банківські операції : підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 312 с.
6. Банківська система : підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 556 с.
7. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» / Чубенко А.Г., Лошицький М.В., Бичкова С.С., Котляревський Я.В. – К.: Ваіте, 2015. – 816 с.
8. Адабашев Т. К. До питання класифікації платіжних систем, що функціонують в Україні. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. - № 2 (13) – С.145-153.
9. Алексеєнко М. Д. Електронні гроші та розвиток грошових розрахунків //Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. – 2013. – №. 33 (2). – С. 12-17.
10. Дорохіна Ю. Безготівкові гроші як предмет злочинів проти власності / Ю. Дорохіна, О. Дудоров // Підприємництво, господарство і право. - 2014. - № 5. - С. 78–82.
11. Костюнік О. В., Побережна В. В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні //Агросвіт. – 2016. – №. 9. – С. 51-55.
12. Кравчук О. Проблеми фінансово-правового регулювання відносин у сфері застосування реєстраторів розрахункових операцій // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – №8. – С.139-144.
13. Куліш А. Ю. Стан та аналіз безготівкових розрахунків в Україні та особливості їх обліку на вітчизняних підприємствах //Международный научный журнал. – 2016. – №. 2. – С. 116-119.
14. Міщенко С. В. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів //Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – №. 158. – С.22-26.
15. Остапчук А. Біткойн – нова цифрова валюта / Перспективи розвитку банківської системи у глобальному фінансовому середовищі: збірник тез доповідей Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції (Тернопіль, 20 листопада 2016 року). - Тернопіль : Вектор, 2016 – 300 с.

16. Романенко С. В. Розрахунки з використанням акредитивної форми: види та облікове відображення //Бізнес Інформ. – 2016. – №. 7. – С. 125-130.
17. Слободянюк О.Е. Управління системою безготівкових розрахунків підприємств URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11307/258.pdf?sequence=3>
18. Сулейманова С. Р. Валютні рахунки: поняття, ознаки, види //Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2015. – №. 16 (1). – С. 102-105.
19. Фединяк Г. Міжнародно-правове регулювання розрахунків по акредитиву та законодавство України //Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. - 2016. – Вип.39. – С.120-127.
20. Ямненко Т. М. Фінансово-правовий аспект поняття грошового обігу в контексті емісійного права //Наше право. – 2014. – №. 4. – С. 148-155.

Тема 18. Правові засади валютного регулювання валютного контролю

1. Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення валютного законодавства.
2. Фінансові санкції, які застосовуються за порушення правил валютного регулювання.
3. Валютне регулювання: зарубіжний досвід та вітчизняна практика.
4. Особливості торгівлі іноземною валютою на території України резидентами і нерезидентами – юридичними та фізичними особами.
5. Фінансово-правовий статус органів валютного регулювання та валютного контролю.
6. Складіть схеми суб'єктів валютного регулювання і валютного контролю.

Теми індивідуально-дослідних завдань

1. Можливості зміцнення позицій вітчизняних банків на валютному ринку України.
2. Напрями вдосконалення заходів регулятивного впливу на розвиток системи організації валютних відносин з боку Національного банку України та інших органів державного управління.
3. Актуальні проблеми фінансово-правового регулювання валютної системи України.
4. Валютно-курсова політика Національного банку як основна форма валютного регулювання.
5. Досвід провідних країн світу у системі валютного регулювання і валютного нагляду та можливості його адаптації в Україні.
6. Шляхи оптимізації регулювання валютних відносин з боку держави та Національного банку України.
7. Валютний нагляд: зарубіжний досвід та вітчизняна практика.
8. Теоретичні засади валютного регулювання в Україні та світі.
9. Зарубіжний досвід реалізації валютної політики.
10. Валютна відповідальність у системі юридичної відповідальності.

Теми міні-лекцій та презентацій

1. Особливості регулювання валютних відносин з боку держави та Національного банку України.
2. Поняття та ознаки валютних операцій.
3. Ринок криптовалют: проблеми та перспективи розвитку.
4. Організаційно-правові засади здійснення розрахунків у іноземній валюті.
5. Фінансово-правовий статус органів валютного регулювання та валютного нагляду.
6. Повноваження державних органів у сфері валютного нагляду в Україні.
7. Правове забезпечення системи валютного регулювання та валютного нагляду в Україні.
8. Поняття та види валютних правопорушень.
9. Особливості та зміст фінансово-правової відповідальності за порушення валютного законодавства.
10. Новий Закон України «Про валюту і валютні операції» як основа ліберальної моделі валютного регулювання.

Інформаційні джерела:

Нормативні акти

1. Закон України від 20.05.1999 р. «Про Національний банк України» // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №29. - Ст. 238.
2. Закон України від 16 квітня 1991р. «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – №29. – Ст. 377. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Закон України від 07.12.00р. «Про банки і банківську діяльність» //Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 січня.
4. Закон України від 21 червня 2018 року «Про валюту і валютні операції». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>
5. Закон України від 23.09.1994 р. «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №40. - Ст. 364. *Втрапить чинність 02.2019*
6. Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02. 1993 р. № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю». *Втрапить чинність 02.2019*
7. Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України. Затв. пост. НБУ від 27.05.2008 р. №148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>
8. Інструкція про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями. Затв. пост. НБУ 24.03.99 р. №136. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0338-99>
9. Класифікатор іноземних валют та банківських металів. Затв. постановою Правління Національного банку України від N 34 від 04.02.98, (у редакції

- постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>
10. Положення про валютний нагляд. Затв. Пост. Правління НБУ від 03 січня 2019 року № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>
11. Положення про застосування Національним банком України санкцій за порушення законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, Затв. Пост. Правління НБУ від 12 травня 2015 року № 316,
12. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 5
13. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 2
14. Положення про перелік заходів захисту, порядок та критерії їх запровадження, подовження та дострокового припинення. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 4 (заходи захисту, що запроваджуються Національним банком за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення стану платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та (або) фінансової системи держави).
15. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: затв. постановою Правління Національного банку України від 10.08. 2005 р. №281. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>
16. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 1
17. Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 3
18. Порядок застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства: затв. наказом ДПА України від 04.10. 1999 р. №542. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-99>
19. Правила вивезення з України і ввезення в Україну уповноваженими банками національної та іноземної валюти, банківських металів, бланків чеків: затв. пост. Правління НБУ від 06.08.2003 N 327. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0753-03>

Навчально-методична література

1. Чернадчук Т. О. Деякі аспекти класифікації валютних правовідносин / Т. О. Чернадчук // Публічне право. – 2015. – № 1. – С. 93-98. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2015_1_14.pdf
2. Чернадчук Т. О. Щодо визначення поняття валютних правовідносин / Т. О. Чернадчук // Публічне право. – 2014. – № 4. – С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2014_4_13.pdf
3. Чурій О. Лібералізація валютного регулювання. Одеса: НБУ, 2016. – 10с.

4. Шевчик О. С. Валютні операції як об'єкт валютного контролю / О. С. Шевчик // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 1018–1024. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12socovc.pdf>
5. Шевчик О. С. Валютні правовідносини як специфічний вид фінансових правовідносин / О. С. Шевчик // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 1075-1080. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12socvfp.pdf>
6. Шевчик О. С. Поняття та особливості валютного контролю / О. С. Шевчик // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 1018–1024. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11socovk.pdf>
7. Шевчик О. С. Регулювання валютного контролю в Україні: фінансово-правовий аспект: монографія. – Полтава: РВВ ПДАА, 2012. – 168 с.
8. Дзюблюк О. В., Владимир О. М. Банки у системі організації валютних відносин: Монографія. – Тернопіль: ТЗОВ: «Тернограф», 2014. – 296 с.
9. Арсланбекова А. Валютная ответственность в системе юридической ответственности // Закон и право. – 2008. – № 4. – С. 103-104.
10. Боришкевич О. В. Режими валютного курсу: пошук оптимальності // Банківська справа. 2014. - № 3-4. – С.66-73.
11. Гарбінська-Руденко А.В. Поняття та види валютних правопорушень з погляду сучасної юридичної науки / А.В. Гарбінська-Руденко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2013. – № 5, Т. 2. – С. 17–21.
12. Гарбінська-Руденко А.В. Правова характеристика завдань та принципів валютного контролю як теоретичних основ для його здійснення / А.В. Гарбінська-Руденко // Право і суспільство. – 2014. – № 1-2. – С. 183–187.
13. Єрохов В. М. Особливості та зміст фінансово-правової відповідальності за порушення валютного законодавства / В. М. Єрохов // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), М. А. Польовий [та ін.] ; НУ «ОЮА», Південноукраїнський центр гендерних проблем. – Одеса : Фенікс, 2014. – Вип. 53. – С. 290-295.
14. Журавка Ф. О. Інституційне забезпечення системи валютного регулювання та валютного контролю в Україні // Проблеми економіки. – 2012. – № 1. – С. 15-18.
15. Занфіров М. В. Місце валютних санкцій у системі фінансової відповідальності // Держава та регіони. - Серія: Право. – 2014. - № 4 (46). – С.63-68.
16. Криволапов Б. М. Класифікація валютних операцій в міжнародному праві // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 344-350.
17. Кузнєцова А. Я. Переваги та недоліки лібералізації валютного регулювання в Україні / А. Кузнєцова, Н. Місяць // Світ фінансів. – 2017. – №3 (52). – С. 136-146.
18. Місяць Н. О. Щодо деяких теоретичних засад валютного регулювання // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 196-203.

19. Сороківська З. Зарубіжний досвід реалізації валютної політики в контексті забезпечення макроекономічної стабільності //Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2013. – №. 18. – С. 144-153.
20. Сухий Р. До питання визначення поняття валютна операція //Вісник Національного банку України. – 2013. – №. 9. – С. 28-30.
21. Хома Т. Ю. Адміністративна відповідальність за незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків: теоретико-методологічні засади // Право і суспільство. – 2017. - № 5. – с. 176-181.
22. Шамрай В. О., Понамарчук О. М. Юридична відповідальність за порушення валютного законодавства у системі міжнародних розрахунків //Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – №. 7. – С. 285-289.

ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар: станом на 01.03.2011 р./ за ред. Л.К. Воронової, М.П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2011. – 608с.
2. Воронова Л.К. Фінансове право: Підручник. - К.: Прецедент; Моя книга, 2006.
3. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Загальна частина.-К.: Алерта, 2006. Особлива частина.-К.,2007.
4. Лучковська С.І. Фінансове право: Навч.посіб. – К.:КНТ, 2010. – 296с.
5. Нагребельний В.П., Чернадчук В.Д., Сухонос В.В. Фінансове право. Загальна частина: Навч. посібник. – Суми, 2004.
6. Орлюк О.П. Фінансове право: Академічний курс. – К.: Юрінком Інтер, 2010.
7. Роль В.Ф., Сергієнко В.В., Попова С.М. Фінансове право Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. -392с.
8. Фінансове право / За ред. Воронової Л.К., Кучерявенко М.П., Пришва Ю.П. ін.: Навч. посібник – К.: Правова єдність, 2009.
9. Фінансове право : підручник / Алісов Є. О. та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. – Харків: Право, 2013. – 398 с.
10. Фінансове право України: Підручник За ред. М.П.Кучерявенка. – Х.: Право, 2010.
11. Фінансове право. Навч.посіб. / М.О.Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Пригоцький; за ред. В.К. Шкарупи. – К.: Знання, 2011 – 815 с.
12. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. – Вид. 3-тє, допов. та перероб. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. – 244 с.
13. Фінансове право: підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець; Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та інші. – Х. : Екограф, 2015 – 500 с.
14. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2016. – 440 с.
15. Фінансове право; підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. М. П. Кучерявенка. - Х.; Право, 2013. - 400 с.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України від 28.06.1996р. URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- Бюджетний кодекс України від 8.07.2010. URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
- Податковий кодекс від 2.12.2010 р. URL:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

- Кодекс України Про надра, прийнятий Верховною Радою України 27.07.94р. //Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №36. – Ст.340.
- Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №17. – Ст. 99.
- Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI //Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 44-45, № 46-47, № 48. - Ст.552.
- Водний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 06.06.95р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 15.
- Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 № 16/98-ВР // ВВРУ. - 1998. -№23 . - Ст. 121.
- Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.93р. «Про державне мито», зі змін. і доповн. //Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №13. – Ст. 113.
- Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. // Урядовий кур'єр.-2008.- 29 жовтня.
- Закон України «Про Державний бюджет України» (на поточний рік).
- Закон України від 10.02.2010 р. «Про Регламент Верховної Ради України» // Відомості Верховної Ради України .- 2010. - № 14-15 .- № 16-17 - Ст.133.
- Закон України 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
- Закон України від 02.03.2000 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»// Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 22. -Ст. 171.
- Закон України від 02.07.2015 р. «Про Рахункову палату» //Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №36. – Ст. 360.
- Закон України від 04.11.99 р. (у ред. ЗУ від 12.07.2001 р.) «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах пропуску) через державний кордон України» // Відомості Верховної Ради України.-2001.- №50.-Ст. 260.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>
- Закон України від 05.04.01 р. «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» //Урядовий кур'єр. – 2001. – 16 травня.
- Закон України від 05.04.2001р. «Про обіг векселів в Україні» //Урядовий кур'єр. – 2001. – № 78. – 4 травня.
- Закон України від 06.06.1996 р. «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про застосування електронних контрольних-касових апаратів товарно-касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227/96-вр>
- Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI «Про депозитарну систему України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
- Закон України від 09.07.2003 р. «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»// Там само. - 2003. - №49-51. - Ст. 376
- Закон України від 12.07.2001 № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

- Закон України від 15.05.2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (в ред. Закону від 26.11.2015 р.) // ВВРУ.- 2003.- №31-32.- Ст.263.
- Закон України від 16 квітня 1991р. «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – №29. – Ст. 377.
- Закон України від 20.05.99р. «Про Національний банк України» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – Ст. 241.
- Закон України від 7.12.2000р. «Про банки та банківську діяльність» //УК. – 2001. – 17 січня.
- Закон України від 21 травня 1997р. «Про місцеве самоврядування в Україні» //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170.
- Закон України від 21 червня 2018 року «Про валюту і валютні операції». URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>
- Закон України від 21.12.2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
- Закон України від 22.12.05 р. «Про іпотечні облігації» //Урядовий кур'єр. – 2006. – 15 лютого.
- Закон України від 23.09.1999 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
- Закон України від 26.01.93р. «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» // ВВРУ. - 1993. - №13.
- Закон України від 26.06.1997 р. «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»// Там само. - 1997. - № 37. - Ст. 237.
- Закон України від 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет міністрів України».
- Закон України від 28 лютого 2006 р. «Про цінні папери і фондовий ринок» // Урядовий кур'єр. – 2006. – 19 квітня.
- Закон України від 30 жовтня 1996р. зі змінами «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» //Урядовий кур'єр. – 1999. – 4 серпня.
- Закон України від 4 жовтня 2001р. «Про страхування»// Урядовий кур'єр. – 2001. – №205. – 7 листопада.
- Закон України від 5 квітня 2007 р. «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
- Закон України від 8.07.2010 р. «Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» // ОВУ.- 2010.- №61.
- Закон України від 9 квітня 1999р. «Про місцеві державні адміністрації» //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.
- Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 11.05.99р. №491/99. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/95>

- Указ Президента України від 10 вересня 1996р. №821/96 «Про виключне право Банкотно-монетного двору Національного банку України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821/96>
- Положення про Державну пробірну службу України. Затв. Указом ПУ від 13.04.2011р. №461/2011 // УК. – 19 травня. - №89.
- Положення про Державну аудиторську службу України. Затв. пост. КМУ від 3.02.2016 р. № 43. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п>.
- Положення про Державну казначейську службу України: затв пост. Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>
- Положення про Державну службу фінансового моніторингу України. Затв. пост. КМУ від 29.07.2015 № 537. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п>
- Положення про Державну фіскальну службу України. Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п>
- Положення про Міністерство фінансів України: Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
- Положення про Пенсійний фонд України: пост. КМУ від 23 липня 2014 р. № 280. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-п>
- Положення про порядок ідентифікації та визнання банківських груп. Затв. пост. КМУ від 9.04.2012р. №134. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0708-12>
- Положення про єдиний казначейський рахунок: затв. наказом Держказначейства України 26.06.2002 р. №122 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2004 року № 386). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
- Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість. Затв. наказом Міністерства фінансів України 14.11.2014 № 1130. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14>
- Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2017 №822. URL: // <http://sfs.gov.ua/fizichnim-osobam/reestratsiya-ta-oblik-fiz/normativno--pravovi-akti/72593.html>
- Положення про валютний нагляд. Затв. Пост. Правління НБУ від 03 січня 2019 року № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>
- Деякі питання обслуговування коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Затв. Пост. КМУ від від 23 серпня 2016 р. № 523. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2016-п>.
- Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті»: Затв. постановою Національного банку України від 12 листопада 2003р. №492. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

- Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні у національній валюті: Затв. постановою Національного банку України 21.01.04р. №22 (зі змінами і доповненнями) //Офіційний вісник України. – 2004. – № 13.
- Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затв. Пост. Правління НБУ від 25 вересня 2018 року № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18>
- Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України. Затв. пост. НБУ від 27.05.2008 р. №148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>
- Інструкція про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями. Затв. пост. НБУ 24.03.99 р. №136. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0338-99>
- Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита. Затв. Наказ Міністерства фінансів України 07.07.2012 № 811. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-12>
- Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затв. постановою Правління Національного банку України 28.08.01 р. № 368 //Офіційний вісник України. – 2001. – № 40.
- Інструкція про складання і виконання розпису Державного бюджету України: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.01.02р. №57 (в редакції наказу Міністерства фінансів України 14.06.2004 № 386). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>
- Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21 червня 2012 року № 754). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
- Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затв. наказом МФУ №333 від 12.03.2012р. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
- Класифікатор іноземних валют та банківських металів. Затв. постановою Правління Національного банку України від N 34 від 04.02.98, (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>
- Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. пост. КМУ від 22.12.2010 р. №1170 // УК.-2010.-31грудня.-№247.
- Положення про ведення касових операцій у національній валюті України: Затв. пост. Правління Національного банку України 29.12.2017 № 148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
- Положення про електронні гроші в Україні. Затв. постановою Національного банку України від 04.11.2010 № 481. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>

- Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства: Затв. постановою Правління Національного банку України 17.08.2012 р. №346 //Офіційний вісник України. – 2012. – № 41.
- Положення про застосування Національним банком України санкцій за порушення законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, Затв. Пост. Правління НБУ від 12 травня 2015 року № 316.
- Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затв. Пост. Правління НБУ від 17 вересня 2015 року № 615 (зі змінами)
- Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті. Затв. Пост. Правління НБУ від 02.01.2019 р. № 5
- Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затв. Пост. Правління НБУ від 26 червня 2015 року № 417 (зі змінами)
- Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного банківського нагляду. затв. Пост. Правління НБУ від 06.12.2018 року № 135.
- Положення про здійснення операцій із валютними цінностями. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 2
- Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затв. Пост. Правління НБУ від 22 грудня 2017 року № 141
- Положення про ліцензування банків. Затв. Пост. Правління НБУ від 22. 12. 2018 року № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18>
- Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затв. Пост. Правління НБУ від 10 травня 2016 року № 311 (зі змінами)
- Положення про організацію та проведення інспекційних перевірок, затв. Пост. Правління НБУ від 17 липня 2001 року № 276 (у редакції пост. Правління Національного банку від 28.12.2017 року № 145) (зі змінами)
- Положення про основи процентної політики Національного банку України, затв. Пост. Правління НБУ від 21 квітня 2016 року № 277 (зі змінами).
- Положення про особливості реорганізації банку за рішенням його власників, затв. Пост. Правління НБУ від 27 червня 2008 року № 189,
- Положення про перелік заходів захисту, порядок та критерії їх запровадження, подовження та дострокового припинення. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 4 (заходи захисту, що запроваджуються Національним банком за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення стану платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та (або) фінансової системи держави).
- Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням: Затв. постановою Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>

- Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України :Затв. Правлінням НБУ 16 грудня 2002 р. № 508. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>
- Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Затв. постановою Правління НБУ № 516 від 3.12.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>
- Положення про порядок накладання адміністративних штрафів: Затв. постановою Правління Національного банку України 29.12.01р. № 563 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 5.
- Положення про порядок проведення операцій, пов'язаних з розміщенням облігацій внутрішніх державних позик, затв. Пост. Правління НБУ від 18 червня 2003 року № 248
- Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури. Затв. пост. НБУ від 04.02.2014 № 43. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14>
- Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: затв. постановою Правління Національного банку України від 10.08. 2005 р. №281. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>
- Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні: Затв. постановою Правління Національного банку України 11.12.2014 № 806. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14>
- Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 1
- Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей. Затв. Пост. Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 3
- Порядок ведення реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру, затв. пост. КМУ від 13.07.2016 № 440. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2016-п>
- Порядок взаємодії Міністерства фінансів України як головного розпорядника коштів державного бюджету та відповідальних виконавців бюджетних програм на всіх стадіях бюджетного процесу. Затв. Наказом Міністерства фінансів України 23.08.2012 № 939. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1809-12>
- Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного і місцевих бюджетів або боржників. Затв пост. КМУ від 3.08.2011р. №845 (в ред. Пост КМУ від 30.01.2013р. №45). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2013-п#n12>
- Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Затв. Наказом Міністерства фінансів України 24.11.2014 № 1162 // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1553-14>

- Порядок обліку платників і зборів. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 9.12.2011р. №1588 //УК.- 2012.- 6 січня. - №3.
- Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Затв. пост. КМУ від 15.12.2010 № 1132 (у редакції пост. Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 12). URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-п#n8>
- Порядок покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. Затв. Пост. КМУ від 29.12.2010 № 1204. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1204-2010-п>
- Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм. Затв. пост КМУ від 10 серпня 2004 р. N 1017, (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 р. № 743) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-2018-п>
- Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами (із змін.). Затв. пост КМУ 20.04.06 р.№550. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-п>.
- Порядок проведення перевірок державних закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами. Затв. пост. КМУ від 01.08.2013 № 631. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-п>
- Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках в банках: затв.пост. КМУ від 12.01.2011р. №6 //УК.- 2011.- 26 січня.- №14.
- Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Затв. постановою Кабінету Міністрів України 28.02.02р. № 228 //Офіційний вісник України. – 2002. – №9.
- Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України. Затв. Пост. Правління НБУ від 03 грудня 2018 року № 134
- Правила зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці. Затв. пост. НБУ 14.07.2006 р. №267 //Офіційний вісник України. – 2006. – № 25.
- Про бюджетну класифікацію: Наказ МФУ від 14.01.2011 р. №11 // УК.- 2011.- 21 січня.
- Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами Пенсійного фонду України. Затв. Пост.КМУ від 29 липня 2015 р. № 528. URL: // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528-2015-п>.
- Про затвердження стандартів внутрішнього аудиту. Наказ МФУ 4.10.2011р. №1247. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>

- Типове положення про структурний підрозділ з питань фінансів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації. Затв. пост. КМУ від 20.05.2013 № 348. // УК. – 2013. – 30 травні. - №95.

Навчальні та наукові видання:

- Актуальні питання науки фінансового права: моногр. /М. П. Кучерявенко та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х.:Право, 2010. – 464 с.
- Алісов Є. О. Теоретичні проблеми правового регулювання грошового обігу в Україні / Є. О. Алісов. – Х.: Фоліо, 2004. – 286 с.
- Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: монографія / В. Л. Андрущенко. – Львів: Каменяр, 2007. – 323 с.
- Банківська система України на шляху євроінтеграції: монографія / Міщенко В.І. та ін.; за ред. С. А. Буковинського. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2015. – 496 с.
- Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар: станом на 01.03.2011 р. / за ред. Л. К. Воронової, М. П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2011. – 608 с.
- Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
- Гаврилюк Р. О. Джерела фінансового права : навчально-методичний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 88 с.
- Гетманцев Д.О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування : наук. практ. посіб. / Д. О. Гетманцев, В. Л. Форсюк, Ю. А. Федчишин, Ю. М. Лавреха. - 2-е вид., перероб. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2016. - 592 с.
- Гончаренко О. В. Міжбюджетні відносини на місцевому рівні в Україні : монографія / О. В. Гончаренко. – Київ: Алерта, 2013. – 220 с.
- Дамірчиєв М. І. Правова природа фінансової діяльності: монографія/ М. І. Дамірчиєв. – Харків: Право, 2014. – 256 с.
- Державний фінансовий контроль : теоретичні положення і нормативно-правові акти: навч. посіб. для студ. вузів / А. В. Бодюк та ін.. – К.: Кондор, 2010. – 551 с.
- Дмитренко Є. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Є. С. Дмитренко. – Київ: Юрінком Інтер, 2009. – 592 с.
- Дмитрик О. А. Содержание и классификация финансовых правоотношений: монографія / О. А. Дмитрик; под ред. Н. П. Кучерявенко. – Харьков: Легас, 2004. – 160 с.
- Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: монографія / О. О. Дмитрик. – Харків: Віровець А. П.; Апостроф, 2010. – 328 с.
- Дуравкін П. М. Забезпечення виконання податкового обов'язку: монографія/ П. М. Дуравкін. – Харків: Право, 2013. – 192 с.

- Заверуха І. Б. Державний борг України: проблеми правового регулювання: монографія / І. Б. Заверуха. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 309 с.
- Завора, Т.М. Соціальне страхування: навчальний посібник / Т.М. Завора. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 272 с.
- Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз: монографія / А. Й. Іванський. – О.: Юрид. літ., 2008. – 504 с.
- Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6-и т. / Н. П. Кучерявенко. – Т 2: Введення в теорію податкового права. – Х.: Легас, 2004. – 600 с.
- Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права : монографія / О. А. Лукашев. – Харків: Право, 2010. – 304 с.
- Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин: монографія /О.А. Музика-Стефанчук. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. – 384 с.
- Музика-Стефанчук О. А. Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: навч. посіб. / О. А. Музика-Стефанчук. – Київ: Правова єдність, 2009. – 224 с.
- Нечай А. А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків: моногр. / А. А. Нечай. – Чернівці: Рута, 2004. – 264 с.
- Орлюк О. П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства: моногр. / О. П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 100 с.
- Очерки финансово-правовой науки современности: монограф./ под. общ. ред. Л. К. Вороновой, Н. И. Химичевой. – Москва, Харьков: Право, 2011. – 592 с.
- Перепелиця М. О. Поняття та види суб'єктів фінансового права: монографія / М. О. Перепелиця. – Х.: Право, 2012. – 272 с.
- Податкове право України: навчальний посібник / Павлов Д.М., Процюк Т.Б., Удовик М.С. та ін.; за заг. ред. А.Г. Чубенка. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. - 304 с.
- Податковий кодекс України: постатейний коментар: у 2 ч. / В. В. Білоус, Л. К. Воронова, О. О. Головашевич та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2011. – Ч. 1. – 704 с.
- Правове регулювання страхової діяльності : навч. посіб. / О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, Т.В. Колеснік та ін. ; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла. – Київ : Хай-Тек Прес, 2014. – 400 с.
- Пряме реальне оподаткування. Правова сутність та адміністрування : наук. практ. посіб. / Гетманцев Д.О., Мусійчук І.М., Шишканов О.А., Шамрай О.В. - К. : Юрінком Інтер, 2014. - 336 с.
- Ровинський Ю.О. Державний примус у системі фінансового права України / Ю.О. Ровинський; Клас. приват. ун-т. – Запоріжжя: Клас. приват. ун-т, 2011. – 403 с.
- Россіхіна Г. В. Застосування фінансово-правових норм: монографія / Г. В. Россіхіна. – Харків: Цифрова друкарня № 1, 2013. – 400 с.

- Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні: моногр. / Л. А. Савченко. – Ірпінь: Акад. ДПС України, 2001. – 407 с.
- Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю місцевих фінансів / Л.А. Савченко, А.А.Коваленко. – К.: КиМУ, 2010. – 123 с.
- Семчик О. О. Держава і фінанси: правовий зв'язок: монографія / О. О. Семчик; відп. ред. Л. К. Воронова. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 204 с.
- Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект : наук. практ. посіб./ Д.О. Гетманцев, В.Л. Форсюк, І.С. Беліцький. - К.: Юрінком Інтер, 2015. - 496 с.
- Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури: монографія / В. Д. Чернадчук. – Суми: Унів. книга, 2011. – 172 с.
- Шевчик О. С. Регулювання валютного контролю в Україні: фінансово-правовий аспект: монографія. – Полтава: РВВ ПДАА, 2012. – 168 с.
- Шемшученко Г. Ю. Фінансово-правове регулювання банківського кредитування: моногр. / Г. Ю. Шемшученко. – К.: Юрид. думка, 2006. – 264с.
- Шутов М. І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія та практика) / М. І. Шутов, В. А. Бабенко, Н. М. Стоянова. – Одеса: Юрид. літ., 2004. – 132 с.
- Юридична відповідальність за податкові правопорушення : наук. практ. посіб. / Д.О. Гетманцев, Р.В. Макарчук, Я.С. Толкачов. - К. : Юрінком Інтер, 2015. - 752 с.

Іншомовні видання:

- Baker Ph. Double Tax Conventions and International Tax Law. Sweet and Maxwell, 2nd edition. London, 2005.
- Cranston R. Principles of Banking Law. Oxford, 1997.
- Deridder J.J., The United States and auditing profession: past, present and future, Economic and business historical society, 2006.
- Kemal Çelik. Pro-Poor Tax Policy in Turkey. *33th International Public Finance Conference / TR. May 08 – 12, 2018, Antalya / TURKEY*. Publisher : EKİN Basım Yayın Dağıtım, 2018, p.p. 142-145.
- Lemaire D. International taxation. Paris, 2003.
- Local Government Budgeting / Ed. By Mihale Hogye: Open Society Institute, Budapest, Hungary, Nov. 2002.
- Martinez-Vazquez, Jorge, Andrey Timofeev, and Jameson Boex Reforming Regional-Local Finance in Russia. World Bank Institute. 2006.
- Paolo Zamboni Garavelli. European central bank legal aspects of the european system of central banks. Frankfurt am Main, Germany: European Central Bank, 2005. - 416 p.
- Smits R. The European Central Bank: Institutional Aspects. London, 1997.
- Trasberg V. From Land to Property Tax in Estonia. University of Tartu. // www-1.mtk.ut.ee/varaska/. /1./Trasberg.pdf.

- Usher J. The Law of Money and Financial Services in the European Community. Oxford, 2000.
- Wood D. Governing Global Banking. The Basel Committee and the Politics of Financial Globalisation. Burlington: Ashgate Publishing Ltd., 2005.
- Zilioli C., Salmayr M. The Law of the European Central Bank. Oxford, 2001.

Інформацію про нові нормативні акти, навчально-методичну та спеціальну літературу, які з'являтимуться після видання цих методичних порад, студенти можуть отримати на лекціях та консультаціях.

Додаток А – Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/ru>].
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
7. Офіційний сайт Головного управління Державної фіскальної служби у Чернігівській області URL: <http://ch.sfs.gov.ua/dfs-u-regioni/golov-upr/>
8. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернігівській області URL: <http://www.chernigivstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Чернігівської обласної ради [сайт http://www.chernihiv-oblrada.gov.ua/index.php?th=cat&cat_id=67]
10. Офіційний сайт Чернігівської обласної адміністрації URL: <http://cg.gov.ua/>
11. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
12. Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки URL: <http://nplu.org/>.
13. Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Максимовича Київського національного університету ім. Т. Шевченка URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>.
14. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб URL: <http://www.fg.gov.ua>

Додаток Б - Індивідуальні завдання

1. Поняття, правова природа і зміст фінансової діяльності Української держави.
2. Методи фінансової діяльності Української держави.
3. Правові форми фінансової діяльності Української держави.
4. Предмет і метод фінансового права як галузі права.
5. Принципи фінансового права.
6. Рахункова палата як орган парламентського фінансового контролю.
7. Фінансовий контроль органів Державної фіскальної служби України.
8. Контроль органів Державної аудиторської служби України.
9. Аудит як вид незалежного фінансового контролю в Україні.
10. Бюджетна система України та його принципи.
11. Склад доходів і видатків бюджетів в Україні.
12. Бюджетні права України та органів місцевого самоврядування.
13. Соціально-економічна сутність і призначення державного бюджету.
14. Бюджетний процес в Україні та шляхи його оптимізації.
15. Формування державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток України.
16. Правове забезпечення, регламентація та хід реалізації бюджетного процесу.
17. Система доходів бюджетів.
18. Система видатків бюджетів.
19. Фінансово-правове регулювання виконання Державного бюджету України.
20. Казначейська система виконання бюджетів в Україні.
21. Бюджетний контроль.
22. Правове регулювання державних доходів.
23. Податкова політика України і реформування її податкової системи.
24. Принципи системи оподаткування в Україні.
25. Порівняльний аналіз податкових систем України та зарубіжних країн.
26. Механізм впливу податкової системи на показники економічного росту країни.
27. Аналіз структури та механізму загальнодержавних податків і зборів.
28. Ефективність прямого оподаткування підприємств.
29. Правове регулювання стягнення акцизного податку.
30. Правове регулювання стягнення податку на додану вартість в Україні.
31. Правове регулювання стягнення податку на доходи фізичних осіб.
32. Правове регулювання стягнення місцевих податків і зборів в Україні.
33. Відповідальність за порушення податкового законодавства (фінансово-правова).
34. Формування доходної частини Державного та місцевих бюджетів.
35. Вплив динаміки державних витрат на соціально-економічний розвиток країни.

36. Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування.
37. Фінансово-правові основи державного кредиту.
38. Фінансово-правові основи страхування.
39. Еволюція форм та видів страхування.
40. Правове регулювання державного страхування в Україні.
41. Правовий режим державних позабюджетних цільових фондів в Україні.
42. Правове регулювання грошового обігу в Україні.
43. Правове регулювання готівкового грошового обігу в Україні.
44. Правове регулювання безготівкового грошового обігу в Україні.
45. Організація безготівкових розрахунків в Україні.
46. Вексельний обіг в Україні.
47. Формування та проблеми розвитку банківської системи України.
48. Організація банківської системи України.
49. Банківська система: національний та зарубіжний досвід.
50. Банківська система України та роль у ній Національного банку України.
51. Регулювання діяльності банків Національним банком України.
52. Банківський нагляд в Україні.
53. Захист інтересів клієнтів банків.
54. Банківська таємниця.
55. Правові основи валютного регулювання в Україні.
56. Відповідальність за порушення валютного законодавства.